

CELOVČENSKI Vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 24. septembra 1965

Štev. 39 (1217)

Ženeva spet razočarala

Taki in podobni naslovi se na prvih straneh svetovnega tiska v zadnjih letih ponavljajo z neverjetno doslednostjo. Pojavijo se vedno takrat, kadar se v Ženevi po krajšem ali daljšem času pogajanj konča zasedanje razorožitvenega odbora OZN; konča zaradi tega, ker so se pogajanja znašla v slepi ulici, ali pa tudi z namenom, da se razgovori nadaljujejo pred drugim forumom.

Tudi prejšnji teden so predstavniki sedemnajstih držav (Francija kot osemnajsta članica razorožitvenega odbora spet ni sodelovala) zapustili konferenčno dvorano v Ženevi, kjer so od 28. julija nadaljevali lani septembra prekinjena pogajanja o razorožitvi. Tokrat je odbor svoje delo prekinil pravzaprav iz obeh zgoraj navedenih vzrokov: zaradi dosledne nepopustljivosti na obeh straneh se je znašel v slepi ulici, o vprašanju razorožitve pa bodo razpravljali na sedanjem 20. zasedanju Glavne skupščine OZN.

Kakor je še pred pičlimi dvema meseci pravladovalo v mednarodni javnosti optimistično prepričanje, da bo ob razmeroma ugodnem vzdušju uspelo napraviti vsaj majhen korak naprej v prizadevanjih za doseg sporazuma o razorožitvi, tako danes vlada splošno razočaranje, ker v Ženevi niti v enem samem delnem vprašanju niso dosegli zblizanja nasprotnih stališč. Na tem dejstvu tudi izvenblokovske članice razorožitvenega odbora niso mogle ničesar spremeniti, čeprav so se dosledno trudile, da bi zmanjšale nasprotja med Vzhodom in Zahodom.

Ostalo je edino upanje, da bo jubilejno 20. zasedanje Glavne skupščine OZN uspelo ustvariti tako vzdušje, da s slovesno proglašeno »leto mednarodnega sodelovanja« ne bo ostalo prazna krilatica, marveč izhodišče za plodna prizadevanja v reševanju odprtih vprašanj.

Socialistični mandatarji so zborovali v Celovcu

Prejšnji teden so se zbrali v Celovcu socialistični državni poslanci in zvezni svetniki iz vseh predelov Avstrije, pridružili so se jim še socialistični člani posameznih deželnih vlad, socialistični župani deželnih glavnih mest, socialistični funkcionarji zveze mest ter vodilni funkcionarji socialističnih sindikalnih frakcij. Kot gostitelja sta doslej največje zborovanje socialističnih mandatarjev v Celovcu pozdravila deželni glavar Sima in župan Auserwinkler.

Posvetovanje socialističnih mandatarjev, ki ga je vodil drugi predsednik parlamenta dipl. ing. Waldbrunner, je v prvi vrsti služilo pripravi za jesensko delo v vladi in parlamentu, dalo pa je poglede tudi na glavna načela avstrijske notranje in zunanje politike v primeru, da bi na prihodnjih državno-zborskih volitvah zmagala socialistična stranka.

V glavnih referatih je bilo govora o kreditni, finančni in davčni politiki, o vprašanjih državnega proračuna, o raznih problemih stanovanjskega vprašanja, o reformi volilnega zakona in o integracijskih prizadevanjih Avstrije, medtem ko je vicekancler dr. Pflittermann govoril o »Programu za Avstrijo«.

Jubilejno 20. zasedanje Glavne skupščine OZN

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku se je v forek začelo jubilejno 20. zasedanje Glavne skupščine OZN. Vsa svetovna javnost pripisuje temu zboru 114 neodvisnih držav iz vseh delov sveta zelo velik pomen. Zasedanje se je začelo v slovesno proglašenem »letu mednarodnega sodelovanja«, v letu, ko svetovna organizacija slavi 20-letnico svojega obstoja, hkrati pa v času, ko se je položaj v svetu spet nevarno zaostрил in so za zagotovitev miru nujno potrebni najodločnejši ukrepi. Zato človeštvo pričakuje, da bo sedanje zasedanje odločno manifestiralo težnjo po miru ter s pomočjo svoje univerzalnosti odprlo poti reševanju velikih mednarodnih problemov.

O velikem pomenu sedanjega zasedanja govori že dejstvo, da je to praktično prvo stvarno posvetovanje OZN po dveh letih, kajti lanskoletna 19. Glavna skupščina OZN sploh ni prišla do pravega dela, še manj pa do sklepov, ker je njeno redno dejavnost hromil spor glede finančnih in ustavnih vprašanj. Zato je tudi dnevni red letošnjega zasedanja nenavdno obširen, saj obsega že zdaj daleč

nad sto vprašanj, o katerih bodo razpravljali v prihodnjih tednih in mesecih.

Delo 20. zasedanja Glavne skupščine OZN bo kot predsednik vodil italijanski zunanji minister Amintore Fanfani. Prvotno je bil resen kandidat za predsedniško mesto tudi bivši jugoslovanski zunanji minister Koča Popović, ki je užival podporo velikega števila včlanjenih držav, vendar se je

nekaj dni pred začetkom zasedanja odpovedal svoji kandidaturi, da pri glasovanju o novem predsedniku ne bi prišlo do nepotrebnega borbenega vzdušja.

Kljub temu pa obsega dnevni red skupščine tudi dovolj takih problemov, ob katerih se bo razprava prav gotovo mnogo bolj zaostрила, kot bi bilo želeli za uspešen potek. Treba je pomisliti samo na ameriško intervencijo v Vietnamu in Dominikanski republiki, spomniti se je treba na indijsko-pakistanski spor, v katerega se vedno bolj vmešava tudi Kitajska, končno pa je na dnevnem redu tudi spet vprašanje sprejema LR Kitajske v OZN, da niti ne govorimo o razorožitvi, o kateri je Glavna skupščina razpravljala že na vseh dosedanjih zasedanjih in kljub temu še vedno ni uspelo napraviti odločilnega koraka naprej.

Kakšen pomen pripisujejo letošnjemu zasedanju, izhaja ne nazadnje tudi iz tega, da večino delegacij vodijo zunanji ministri posameznih držav, poleg tega pa so tekom zasedanja napovedani še obiski številnih državnih poglavarjev, ki hočejo pred svetovnim forumom zastaviti ves svoj vpliv za sporazumno reševanje odprtih vprašanj. Eden izmed viškov bo nedvomno tudi obisk papeža Pavla VI., ki bo 4. oktobra s sedeža OZN naslovil na svet svojo mirovno poslanico.

Poljski državniki na obisku v Avstriji

Te dni je bivala na uradnem obisku v Avstriji veččlanska vladna delegacija iz Poljske, ki jo je vodil predsednik poljske vlade Cyrankiewicz, v njegovem spremstvu pa sta bila tudi namestnik zunanjega ministra Naszkowsky in namestnik ministra za zunanjo trgovino Modrizevski.

Obisk poljskega premiera je nedvomno velikega pomena ne samo za bodoči razvoj stikov med Avstrijo in Poljsko, marveč tudi v pogledu na širše odnose in sodelovanje med evropskimi deželami. Predsednik poljske vlade Cyrankiewicz, ki je pred nedavnim imel važne razgovore s francoskim predsednikom de Gaulleom, je za bivšim predsednikom sovjetske vlade Hruščovom prvi premier vzhodnoevropske države, ki je obiskal Avstrijo. Njegov obisk pa je le začetek te vrste, kajti novembra bo prišel v našo državo predsednik romunske vlade Maurer, medtem ko je za december predviden v Avstriji obisk predsednika SFR Jugoslavije maršala Tita.

Med svojim bivanjem v Avstriji so si poljski gostje ogledali razne zanimivosti na Dunaju ter imeli razgovore s predstavniki avstrijske zvezne vlade. V uradnem poročilu o teh razgovorih je rečeno, da so potekali v prijateljskem

vzdušju ter so se nanašali na vprašanja mednarodne politike in avstrijsko-poljskih odnosov.

V zdravnicah, ki so jih izmenjali predstavniki obeh dežel, so bili naglašeni zgodovinski stiki med Avstrijo in Poljsko, hkrati pa je bilo poudarjeno, da imata obe državi tudi danes mnogo skupnih interesov.

Državnozbornske volitve v Zahodni Nemčiji:

Vse je ostalo pri starem

Skoraj 87 odstotkov od skupno 38 milijonov volilnih upravičencev v Zahodni Nemčiji se je zadnjo nedeljo poslužilo svoje volilne pravice, ko je bilo treba izvoliti nov zvezni parlament. Nedeljske volitve so vzbujale splošno zanimanje ne le v Nemčiji sami, marveč tudi v ostalem svetu, kajti šlo je za važne odločitve: kancler Erhard je nujno potreboval potrdilo svoje politike tako na zunan kot predvsem napram lastni stranki, socialdemokrati pa so si zastavili nalogo, da si pri teh volitvah osvojijo položaj vodilne stranke.

Izid volitev je v bistvu neke vrste »kompromisna rešitev«. CDU/CSU je pridobila 1 mandat, toda FDP kot koalicijski partner je zgubila 19 mandatov; SPD svojega cilja ni dosegla, pač pa je med vsemi strankami največ pridobila na glasovih in mandatih, namreč za 1,376.473 glasov oziroma za 11 mandatov več

kot pri zadnjih volitvah. Na podlagi tega izida je pravzaprav ostalo vse pri starem. Socialdemokrati bodo še naprej v opoziciji, Erhard bo spet postal kancler, vendar bo imel precejšnje težave s svojo »malo koalicijo«, ker je v lastnih vrstah navezan na podporo bavarske CSU, katere vodja Strauss brezpogojno zahteva ministrski stolček, medtem ko koalicijski partner FDP o Straussu noče nič slišati.

Skupno je pri volitvah kandidiralo deset strank, od katerih pa jih sedem ni doseglo predpisanih 5 % glasov in zato tudi v novem parlamentu ne bodo zastopane. Tri velike stranke so dobile naslednje število glasov in mandatov (v oklepajih podatki za volitve leta 1961): CDU/CSU 15,392.973 — 243 (14,177.734 — 242), SPD 12,711.726 — 201 (11,335.253 — 190), FDP 3,062.948 — 48 (3, 994.069 — 67).

„V duhu pomiritve ter sodelovanja med narodi“

Po dobrih treh mesecih pogajanj so se koalicijske stranke levega centra tudi na Goriškem sporazumele glede sestave novih odborov, sestavljenih na podlagi izidov zadnjih pokrajinskih in občinskih volitev v goriški pokrajini. Ob zaključku medstrankarskih pogajanj, ki so jih večkrat prekinili, so predstavniki krščansko-demokratske, socialistične in socialdemokratske stranke podpisali poseben sporazum, ki zajema vsa vprašanja bodočega sodelovanja na političnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Hkrati pa je v sporazumu posebej obrazloženo tudi stališče vladnih strank do slovenske manjšine ter odnos do njenih jezikovnih in kulturnih pravic.

Glede odnosov do slovenske manjšine sporazum zagotavlja, da se bodo koalicijske stranke prizadevale pozitivno reševati manjšinska vprašanja in da bodo delovale v duhu pomiritve ter sodelovanja med narodi. Stranke levega centra, je rečeno v spo-

razumu, so odločene ustanavljati take krajevne uprave, ki bodo s svojim delovanjem pripomogle k premagovanju ostankov nerazumevanja in razločevanja med pripadniki obeh jezikovnih skupnosti v pokrajini. Pokrajinska uprava in občinski odbori bodo morali v skladu s svojimi pristojnostmi zagotoviti državljanom slovenskega jezika možnost razvoja v duhu njihovih tradicij in navad. S tem bodo koalicijske stranke opravljale zgodovinsko vlogo, ki jim je dodeljena z zemljepisno-političnim položajem pokrajine, ter tako prispevale k razvoju mednarodnih stikov.

Na podlagi doseženega sporazuma bodo imeli Slovenci tudi po enega zastopnika v pokrajinskem in občinskem odboru. V goriški občini bo dobil namestniško funkcijo eden izmed kandidatov Slovenske demokratske zveze, v pokrajinskem odboru pa bo prevzel vlogo predstavnika manjšine slovenski odbornik, izvoljen na listi socialistične stranke.

„Kako dolgo še?“

Sicer ni naša navada, da bi v našem listu odgovarjali na izzivanja nepomirljivih šovinistov; njihovi strupeni izlivi so preveč umazani in se njih avtorji sami dovolj jasno deklarirajo kot tisti, ki hočejo za vsako ceno preprečiti, da bi v deželi končno zavladal duh dvajsetega stoletja — duh enakopravnega sodelovanja in mirnega sožitja med narodi. Ob članku, ki ga je v zadnji številki objavilo glasilo koroške FPÖ »Kärntner Nachrichten«, pa je le treba povedati nekaj besed.

Omenjeni list se v članku pod naslovom »Wie lange noch?« z dobro znanim besednim zakladom zgraja nad »predrznim izzivanjem Korošcev«. To izzivanje smo menda zagrešili v našem listu, ker smo se v naši nemški rubriki »Geschehen in Südkärnten« predrznili za domače kraje navesti poleg nemških označb tudi domača slovenska krajevna imena: ker smo Velikovec poleg Völkermarkt imenovali tudi Velikovec, ker smo za Staro vas pri Ženeku navedli poleg Altendorf bei Sonnegg tudi Stara vas pri Ženeku, za Beljak poleg Villach še Beljak, za Logo vas poleg Augsdorf tudi Loga vas itd.

Z naštevanjem naših »grehov« bi lahko še nadaljevali, saj jih je omenjeni list v svoji dosledni natančnosti navedel kar cel seznam. Pri tem pisec članka ugotavlja, da gre za čisto nemške kraje, njihovo slovensko poimenovanje pa da ima namen, prikazati Koroško kot slovensko deželo. Ob koncu svojih duhovitosti se člankar sprašuje: kako dolgo si bomo to še pustili dopasti?

Seveda bi na vse take in podobne ugotovitve lahko zelo kratko odgovorili z znanim nemškim pisateljem Remarqom: na zahodu nič novega. Tudi v predmetnem članku namreč ni ničesar novo, vse je že staro in znano, dovoljkrat ponatisnjeno in ponovljeno v nacionalističnem tisku ne le na Koroškem, marveč širom po nemškem jezikovnem ozemlju, kjer propovod so tudi že danes na delu propagandisti nepomirljivega sovražstva do vsega, kar ni nemško. Vendar pa ne bo odveč, če pisca članka in njegove somišljenike opozorimo na nekatera dejstva, mimo katerih nihče ne more, ki ima vsaj še malo posluha za resnico.

● Slovenska imena za kraje na južnem Koroškem si nismo izmislili danes in tudi niso nastala šele včeraj, marveč so udomačena in v vsakdanji rabi že dolga stoletja, kakor dolgo pač slovenski rod avtohtono živi na tej zemlji. Treba je samo pogledati v stare imenike in druge uradne publikacije, ki so svojočasno dosledno upoštevale dvojezičnost tudi v topografiji. Poznamo pa tudi celo vrsto krajev na južnem Koroškem, katerih slovenska imena pričajo o zgodovinskem nastanku, medtem ko so njihovi nemški dvojniki navadno spakedranke brez vsakega smisla in pomena, ker so pač proizvod nestrokovnega prevojanja, še bolj pogosto pa sad zelo primitivnega posiljevanja s pravili nemške ortografije. Nam torej niti enega samega kraja ni treba »potujčevati« ali umetno spreminjati njegovo zgodovinsko dokumentirano ime. Nasprotno pa lahko opozorimo na taka prizadevanja na drugi strani, kajti v zadnjem času se vedno bolj množijo primeri, da se stara izpričana krajevna imena takorekoč čez noč spreminjajo v nove, samovoljno izbrane označbe. Dobrič, ki se je tudi nemško vedno imenoval Dobratsch, naj bi postal »Villa-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Gospodarske posledice

krvave vojne
v Vietnamu

O obsegu in grozotah vojne, ki se že dolga leta bje v Vietnamu, tukaj ne bi govorili; znane so, o njih beremo in slišimo vsak dan. Toda vojna ima strašne posledice tudi za gospodarstvo in o teh posledicah bomo navesti tukaj nekatere podatke.

V Južnem Vietnamu se je že zdavnaj začela splošna gospodarska kriza, ki se čedalje bolj pogloblja. To bi se na prvi pogled utegnilo zdeti čudno, posebno če upoštevamo, da je Amerika doslej dala Južnemu Vietnamu na račun »gospodarske pomoči« nič manj kot 6600 milijonov dolarjev, torej mnogo več kot je za isti namen dala kateri koli drugi državi. Vendar se je tudi Južni Vietnam — kot je to podobno z Južno Korejo, ki je doslej od Amerike prejela že okrog 3200 milijonov dolarjev pomoči, a je kljub temu njen gospodarski položaj danes nadose kritičen prav zaradi tega, ker pač večji del omenjene pomoči ni bil porabljen za reševanje resnih gospodarskih vprašanj dežele, marveč za vojaške in podobne namene — iz istih razlogov znašel pred vse večjimi gospodarskimi težkočami, zelo očitnimi in otipljivimi ter, kar je še huje, brez stvarnih možnosti, da bi se dežela iz njih rešila.

Inflacija je v Južnem Vietnamu očitna; z njo vred je prišlo tudi do naglega naraščanja cen. Če so prej bili, kot se zatrjuje, glavni predmet razgovorov državni udari, je danes osnovno vprašanje in glavna skrb ljudi, kako sploh živeti. Cene osnovnega prehranbenega artikla — riža — čedalje močneje naraščajo: medtem ko ga je bilo prej mogoče kupiti 100 kg za 900 južnovietnamskih piastrov (po uradnem kursu je 60 piastrov 1 ameriški dolar), se je zdaj cena dvignila na 1600 piastrov in še stalno narašča. V osrednjih pokrajinah Južnega Vietnama ter v nekaterih gorskih predelih, ki so zaradi uničenih poti in razrušenih prog malone odrezane od glavnega dobavitelja Sajgona, pa je treba za omenjeno količino riža plačati celo 2400 piastrov.

Podobno je z ostalimi življenjskimi potrebščinami. Nekaterih stvari, potrebnih za življenje, je vedno manj, drugih, kot na primer soli in premoga, se sploh ne dobi; če so slučajno na razpolago, pa je njihova cena domala nedosegljiva. Nasprotno temu so povprečni zaslužki delavcev nizki in komaj zadostajo za najbolj skromno prehrano navadno zelo številnih družin.

Gospodarska kriza se je posebno zaostila tekom zadnjih dveh let, odkar so prišli na oblast generali. Še prav posebno dramatičen ton pa je dobila v zadnjem času, ko je sedanjí južnovietnamski premier general Ki, očitno ne vedoč, kje bi našel izhod iz gospodarskih težav, hkrati pa želeč si na cenen način pridobiti zaupanje in naklonjenost prebivalstva, objavil pravcato vojno proti »nepoštenim trgovcem«.

V trenutnem položaju to nikakor ni pomenilo najbolj modre poteze, kot se je kmalu pokazalo, kaj je dejansko pomenila vojna napoved kitajskim trgovcem, ki so tako v Južnem Vietnamu kot v nekaterih drugih deželah med trgovci najbolj številni, gospodarsko najmočnejši in politično najbolj povezani.

General Ki, oboževalec Hitlerja in njegovih metod, hkrati pa očiten analfabet, kar zadeva poznavanje gospodarskih vprašanj, je ne glede na to enostavno pristopil k izvajanju svojih drastičnih ukrepov. Nekega dne je poklical k sebi najuglednejše kitajske trgovce in jim zagrozil, da bo dal ustreliti vsakega tridesetega, če se cene riža ne bodo znižale v teku tedna.

Rezultat tega dramatičnega sestanka je bil, da so kitajski trgovci objavili bojkot. Od kmetov so enostavno prenehali kupovati riž in samo po sebi je razumljivo, da riža ni mogoče prodajati — ne za drag denar ne poceni — če ga ni. Že tako silno dragi riž se je še bolj podražil, ker ga je pač vsak dan manj.

To pa za Južni Vietnam ni ravno neznatna stvar, kajti riž in guma sta najvažnejša izvozna artikla dežele. Rezultat omenjenega bojkota trgovcev: medtem ko je Južni Vietnam leta 1963 izvozil še 322.000 ton riža, se je ta količina lani zmanjšala na komaj 48.600 ton, letos pa ga sploh niso več izvažali, marveč je moral Južni Vietnam nasprotno od Amerike nabaviti okoli 100.000 ton riža. Zelo podoben pa je položaj tudi pri drugih izvoznih artiklih.

Razume se, da je vse to, še posebno pa vojaški izdatki, imelo odločilen vpliv na južnovietnamske finance. Proračunski stroški so leta 1963 znašali 27 milijard piastrov, leta 1964 že 37,11 milijarde, letos pa celo 46,57 milijarde piastrov. Nasprotno pa narodni dohodek daleč zaostaja za temi številkami: leta 1963 je znašal 11,97 milijarde, lani 12,81 in letos 13,57 milijarde piastrov. Proračunski primanjkljaj torej kljub izdatni dollarski pomoči raste iz leta v leto — leta 1963 je znašal 5,46 milijarde, lani 16,5 in letos celo 22 milijard piastrov.

Za sedanjí težki gospodarski položaj v Južnem Vietnamu morda niso krivi samo gene-

Avstrija in Evropska gospodarska skupnost

Prihodnji terek se bodo v Bruslju spet nadaljevala pogajanja med predstavniki Avstrije in Evropske gospodarske skupnosti; na dnevnem redu bodo vprašanja institucij in harmonizacije gospodarske politike. V poučenih krogih računajo s tem, da bodo razgovori trajali teden dni.

Tako iz dnevnega reda kakor iz predvidenega časa pogajanj je razvidno, da tokrat ne bo šlo za važne odločitve. Takih v doglednem času tudi ni pričakovati, kajti EGS je v svojem delu še vedno ohromljena in bo verjetno trajalo še precej časa, da bo ministrski svet EGS spet lahko sprejemal načelne sklepe.

O odnosih med Avstrijo in EGS je prejšnji teden govoril tudi zunanji minister dr. Kreisky na celovškem zasedanju socialističnih poslancev, kjer je nakazal težave, s katerimi se srečujejo evropske države pri svojih prizadevanjih za integracijo. Hkrati pa je dejal, da so vsekakor dane možnosti za na primer z združitvijo EGS in EFTA, kar bi ustanovitev večje gospodarske skupnosti, ustvarilo skupno tržišče za 270 milijonov

ljudi. Pač pa bi bila taka integracija možna le na gospodarskem področju, medtem ko pogoji za politično rešitev tudi danes še niso dozoreli.

Govoreč o odnosih Avstrije do EGS je minister Kreisky poudaril, da je Avstrija vedno jasno povedala, da polno članstvo v EGS zanje ne pride v poštev, marveč je treba doseči posebno pogodbo. Da ne bi bila izključena iz integracijskih prizadevanj, je poslala Avstrija članica EFTA. Pri tem si ni delala nobenih iluzij, toda njeno članstvo se je dobro obneslo. Medtem ko je avstrijski izvoz v EGS med leti 1959 in 1964 narasel od 12,4 na 17,9 milijarde šilingov, pa je ta delež na skupnem izvozu padel od 49,3 na 47,5 %; nasprotno pa izvoz v EFTA ni narasel samo od 2,9 na 7,1 milijarde šilingov, marveč se je tudi procentualno dvignil od 11,6 na 19,2 %. Če poleg tega še upoštevamo, da je avstrijska trgovska bilanca z EGS posivna za 10,7 milijarde šilingov, medtem ko je z EFTA izravnana, potem dovolj jasno vidimo pomen tega razvoja.

Na drugi strani pa tudi Avstrija čedalje močneje čuti diskriminacijo, ki jo izvaja EGS nasproti EFTA. Zato bo treba doseči z EGS pogodbo, ki bo Avstrijo ščitila pred takimi diskriminacijami. »V Bruslju bomo zaradi tega nadaljevali s pogajanjem, vendar ne bomo dopustili, da bi si naši partnerji delali kakršne koli iluzije o tem, kaj je za nas sprejemljivo.«

Kako daleč sega diskriminacijska politika EGS nasproti EFTA, je razvidno tudi iz poročila, ki ga je predstavnik EFTA prejšnji teden objavil v Ženevi. Skupni izvoz članic EFTA se je v prvih sedmih mesecih tega leta povečal za 7 odstotkov, medtem ko se je v prvih sedmih mesecih tega leta povečal za 7 odstotkov, medtem ko se je njihov izvoz v države EGS dvignil samo za 1,9 %. Nasprotno pa je uvoz držav članic EFTA iz držav članic EGS v istem času narasel za 9 odstotkov.

Jugovzhodni sejem

v Grazu od 2. do 10. oktobra

S svojo 60-letno tradicijo najstarejša avstrijska sejmska prireditelj — Jugovzhodni sejem v Grazu — bo v kratkem odprla svoja vrata za letošnjo jesensko prireditelj. V času od 2. do 10. oktobra bo na 140.000 m² velikem razstavišču prikazalo svoje proizvode blizu 1400 razstavljalcev iz 36 držav sveta.

Kakor se je na primer koroški sejem specializiral in mednarodno uveljavil kot Avstrijski lesni sejem, tako velja graški sejem za največjo prireditelj gradbenega gospodarstva v Avstriji. Poleg tega daje velik poudarek železarski industriji, kmetijstvu in gospodarstvu ter tujskemu prometu, razumljivo pa so zastopana tudi razna druga gospodarska področja, kot so med drugim pohištvo, elektroindustrija in vinarstvo.

Med tujimi državami sta s kolektivnimi razstavami zastopani Češkoslovaška in zlasti Jugoslavija, ki ima tudi na graškem sejmu svoj stalni, moderno urejeni paviljon.

Obširno poročilo o letošnji sejmski prireditvi v Gradcu bomo objavili v prihodnji številki.

Tudi Amerika 'odkriva' vzhodne dežele

Do pred nedavnega je v mnogih zahodnih državah, posebno pa v Ameriki, veljalo za največji »greh«, če se je kdo zavezal za gospodarsko sodelovanje z vzhodnimi deželami. Toda v zadnjem času je prišlo tudi v tem nazoru do bistvenih sprememb celo v Ameriki. Seveda ne zaradi tega, ker bi bili merodajni ameriški činitelji morda spremenili svoje poglede na Vzhod, marveč jih je k sodobnejšim pogledom enostavno prisilil razvoj: nekatere zahodne države — predvsem Anglija in Francija — so namreč spoznale, da slepa pokorščina ameriškim poveljem njihovega gospodarstva samo škoduje. Proti volji Washingtona so navezale gospodarske stike z vzhodnimi deželami in kmalu se je pokazalo, da je njihovo sodelovanje rodilo lepe uspehe.

Ravno ti uspehi pa so hončeno odprli oči tudi določenim krogom v Ameriki, ki so lepega dne ugotovili: če bomo še naprej stali ob strani, si bodo pač drugi osvojili tržišča. To spoznanje je privedlo do tega, da so ameriški gospodarstveniki, katerim so mnogo bolj važni dobički kot pa politični nazori, vzeli pobudo v svoje roke in navezali prve gospodarske stike z nekaterimi vzhodnimi državami. Prva med njimi je bila Poljska, s katero vzdržuje Amerika zdaj že kar precej obsežne trgovinske odnose; lani je znašala skupna vrednost te trgovine približno 210 milijonov dolarjev. Pa tudi z Romunijo je Amerika lani podpisala trgovinsko pogodbo, vendar je blagovna me-

rali. Tako vsaj mislijo nekateri gospodarski strokovnjaki, ki pa hkrati poudarjajo, da so ravno generali zelo lahkomišelnost trošili in še danes trošijo državna sredstva, ne da bi pri tem upoštevali zelo skromne državne dohodke. To so delali in še danes lahko delajo, ker ni bilo nikogar, ki bi se jih upal zadržati, ko so segali v državno blagajno. V Južnem Vietnamu danes namreč nimajo niti ustave, niti parlamenta in zakonov, ki bi predpisovali, kdo in kako lahko uporablja državna sredstva.

njava na tej relaciji trenutno še zelo omejena.

Prejšnji teden je ameriška vlada poslala na Poljsko in v Romunijo prvo trgovinsko delegacijo, v kateri so strokovnjaki za metalurgijo, električne napeljave, kemično industrijo, plastične mase, kmetijstvo in druga gospodarska področja. Ta odločitev je vzbudila v Ameriki številne komentarje, ki opozarjajo na politični in gospodarski pomen tega sklepa. Vplivni ameriški listi poudarjajo, da izraža sklep željo ameriške vlade, da bi na tem področju tekmovala z državami vzhodne Evrope. Hkrati pa v tej zvezi izražajo upanje, da se bo po pogovorih s Poljsko in Romunijo po vsej verjetnosti povečala trgovinska menjava Amerike tudi z drugimi vzhodnimi državami.

V Jugoslaviji bodo ustanovili investicijsko banko

Predvidoma 15. decembra letos bo v Beogradu ustanovna skupščina Jugoslovanske investicijske banke, ki bo ustanovljena v skladu s novim bančnim zakonom.

Tiste delovne organizacije, ki bodo ustanoviteljice te banke, bodo morale vplačati po 500 milijonov dinarjev kot ustanoviteljski polog; s to vsoto si bodo zagotovile en glas v skupščini banke, torej v njenem najvišjem organu upravljanja. Po en glas v skupščini pa si bodo lahko pridobile tudi druge delovne organizacije, čeprav ne bodo ustanoviteljice banke, pač pa bodo morale v banki deponirati najmanj 750 milijonov dinarjev za obdobje treh let ali 625 milijonov dinarjev za dobo petih let.

Banka bo plačevala delovnim organizacijam za njihove vloge obresti v višini 4 do 5,5 %, od kreditov, ki jih bo dajala, pa bo pobirala obresti v višini od 6 do 7 odstotkov.

POŠIROKEM SVETU

LIUBLJANA. — V sredo se je v Ljubljani začelo šest redno zasedanje avstrijsko-jugoslovanske mešane komisije za vprašanja maloobsejnega prometa med obema državama. Na dnevnem redu je vrsta nadaljnjih olajšav in tem prometu in bomo o doseženih sporazumih obširno poročali po končanem zasedanju.

KÖLN. — Nemški industrijski inštitut v Kölnu uga. tavlja, da se je svaletna trgovina v zadnjih 15 letih poltrajala. Po istih podatkih zavzema zdaj drugo mesto Zahodna Nemčija (leta 1950 je bila že na petem mestu), katere zunanja trgovina je lani dosegla vrednost 800 milijard šilingov. Na prvem mestu je Amerika s 1200 milijardami šilingov v lanskem letu, v zadnjih 15 letih pa se je njena zunanja trgovina podvojila. Velika Britanija, ki je leta 1950 zavzela še drugo mesto, je lani padla na tretje mesto, Francija pa s tretjega na četrto mesto.

OSLO. — V dobro obveščenih krogih menijo, da bo letošnja Nobelova nagrada za mir podeljena organizaciji Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo FAO, katere bo s tem dobila visoko priznanje za njena prizadevanja v boju proti lakoti.

PARIZ. — Pri letošnjih predsedniških volitvah v Franciji, ki bodo meseca decembra, bo kandidiral tudi nekdanji notranji minister Francois Mitterand, vodja tako imenovane demokratske in socialistične odporne unije. Mitterand uživa podporo francoskih socialistov.

LONDON. — Britanska laburistična vlada je prejšnji teden predložila svoj novi gospodarski načrt, ki predvideva odstranitev sedanjih gospodarskih težav in porast narodnega dohodka za 25 odstotkov do leta 1970. Svoj cilj hoče vlada doseči s povečano produktivnostjo in boljšim izkoriščanjem delovnih rezerv, kar bi povečalo konkurenčnost britanske industrije na svetovnem tržišču. Letni porast narodnega dohodka naj bi znašal 3,8 %, kar bi bistveno izboljšalo sedanjo zunanjetrgovinsko bilanco Velike Britanije.

DUNAJ. — Zvečni prezident Jonas je povabil sovjetskega predsednika Mikojana na uradni obisk v Avstrijo. S tem je obnovil povabilo, ki ga je izrekel že prejšnji prezident dr. Schärfer, ko je leta 1959 bival na uradnem obisku v Sovjetski zvezi.

VATIKAN. — Takoj ob začetku sedanjega zasedanja vatikanskega koncila je prišlo do ostrih nasprotij, ko so razpravljali o načelih verske svobode. Posebno odločen zagovornik verske svobode je bil angleški kardinal Heenan, ki je dejal, da je strpnost eno najbolj znanih znamenj današnjega časa in mora tudi krščanska vera biti vera prav, zgrajena na medsebojni ljubezni. Zato mora sedanji koncil sprejeti soglasen in nedvoumen proglas, da katoliška cerkev pospešuje popolno svobodo in polno strpnost verskih idej na vsem svetu.

SAN FRANCISCO. — Ameriški državni podtajnik v zunanjem ministrstvu George Ball je izrazil svojo zaskrbljenost nad trenutnim političnim položajem v zahodni Evropi, kjer »razbijaške sile« ogrožajo prizadevanja za integracijo. Z opozorilom na politiko francoskega predsednika de Gaulle je Ball dejal, da je dobil vtis, da so prvič po 15 letih razbijaške sile bolj odločno na delu kot sile enotnosti.

CASABLANCA. — Ob zaključku nedavne konference najvišjih predstavnikov arabskih dežel so podpisali skupno sporočilo, ki predstavlja sporazum o arabski solidarnosti. Arabske dežele so se med drugim obvezale, da se bodo prizadevale za arabsko solidarnost v boju za arabsko stvar in zlasti za stvar Palestine; da bodo spoštovali suverenost vsake arabske dežele ter njihovo notranjo ureditev in da se ne bodo vmešavali v notranje zadeve drugih arabskih dežel; da bodo v informacijskih sredstvih ustvarili medsebojno napadanje in da bodo varovali nedotakljivost nacionalnih ozemlj arabskih dežel.

MOSKVA. — Med nedavnim obiskom vzhodnonemške partijsko-državne delegacije v Sovjetski zvezi so najvišji predstavniki obeh držav razpravljali o medsebojnem sodelovanju. Mednarodnem položaju vključno vprašanja evropske varnosti ter o vprašanjih mednarodnega komunističnega in delovskega gibanja. Predsednik vzhodnonemškega državnega sveta Walter Ulbricht je ob tej priložnosti dejal, da je mir 20 let po drugi svetovni vojni spet ogrožen. Izrekel je priznanje Sovjetski zvezi za njeno pomoč vzhodnonemskemu ljudstvu ter izjavil, da Vzhodna Nemčija povsem soglaša s Sovjetsko zvezo, da je treba poiskati pot, kako bi se zoperstavili imperialistični agresiji in vzpostavili mir tako na vojaškem kot na političnem področju.

RIO DE JANEIRO. — Brazilija je na začetku tega leta dolgovala drugim državam 3.156 milijonov dolarjev, kar predstavlja skupno vrednost vsega brazilskega izvoza v dveh letih in pol. Največji upnik Brazilije je Amerika. Trideset odstotkov vrednosti letnega izvoza gre za odplačevanja dolgov, ki so resno breme za brazilsko gospodarstvo.

SARAJEVO. — Na nedavnem kongresu slavistov Jugoslavije, ki je zasedal v Sarajevu, so obširno razpravljali o najvažnejših problemih zgodovine Jugoslovanske književnosti, o normah književnega jezika in o pouku književnosti.

WASHINGTON. — Predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata William Fulbright je izjavil, da je bila ameriška intervencija v Dominikanski republiki velika napaka, kakor je napravila Amerika napako tudi že leta 1961 na Kubi. Izrazil je prepričanje, da Amerika ni in ne bo sovražnik socialne revolucije v Latinski Ameriki, marveč je ameriški predsednik ukrepal na podlagi napačnih nasvetov in zato tudi ni sam kriv za intervencijo.

GRAZ. — Pred graškim poročnim sodiščem se je v ponedeljek začel proces proti skupini obtožencev, ki so obdolženi, da so v letih 1961 do 1964 zbirali in dobavljali orožje in razstrelivo ter izvajali dinamične atentate na Južnem Tirolskem. Proces bo predvidoma trajal štiri tedne.

PRAGA. — Vizekancler dr. Pittermann je na povabilo podpredsednika češkoslovaške vlade obiskal mednarodni velesjem v Brnu, kjer si je gledal tudi nekatere tovarne. Na obisku sta ga spremljali tudi žena in hčerka.

Učenje tujih jezikov

pot do sporazumevanja med narodi

Mednarodna zveza socialističnih vzgojiteljev se je na svoji letošnji 14. konferenci v Bruslju bavila predvsem z vprašanji učenja jezikov, zavedajoč se, da je znanje več jezikov najboljša pot do sporazumevanja med narodi. Glavni problem, o katerem so na konferenci razpravljali socialistični vzgojitelji iz vseh delov Evrope, so bile možnosti, kako bi premostili težave, ki jih pri sporazumevanju med narodi povzroča pomanjkanje splošnega jezikovnega sporazumevanja. Možnostim boljšega jezikovnega sporazumevanja med narodi in za to potrebnim sodobnim učnim metodam so bili posvečeni tudi vsi glavni referati, ki so jih imeli priznani strokovnjaki iz raznih dežel.

Narodi sveta, ki živijo pod »nevarnim varstvom« atomske bombe, čutijo bolj kot kdaj koli prej potrebo po medsebojnem razumevanju. Govorjeni jezik je nedvomno eden izmed pogojev za poglabitev tega razumevanja, kajti tudi naša doba je doba govornih besed. Velike tehnične iznajdbe, ki se poslužujejo govornih besed, kot na primer radio in televizija, so življenjske pogoje in človeške odnose mnogo bolj preoblikovale kot pa iznajdba tiska. Pouk živih tujih jezikov je zato treba obnoviti, kajti dosedanje metode so privedle le do nezadostnih ali povprečnih uspehov. Vsak jezik je treba najprej govoriti, poleg tega pa mora jezikovni pouk v prvi vrsti služiti evropskemu in mednarodnemu sporazumevanju. S tega vidika učenje tujih jezikov ne sme več biti predprava posameznikov, marveč mora biti omogočeno vsem učencem. Učenje tujih jezikov pa se mora pospeševati tudi na drugih področjih pouka, kajti učenci morajo biti seznanjeni s tujimi civilizacijami, da bodo znali pravilno ocenjevati svet okoli sebe.

Na podlagi teh ugotovitev so na konferenci sprejeli posebno resolucijo, v kateri poudarjajo važni pomen učenja tujih jezikov kot sredstva za zблиžanje in sporazumevanje med narodi ter zahtevajo uvedbo obveznega pouka vsaj enega tujega jezika že v osnovni šoli.

»Mladi rod« je stopil v 15. letnik

Z začetkom šolskega leta je izšla tudi nova številka »Mladega roda« — šolskega lista za koroško mladino, ki je s tem stopil v 15. leto izhajanja. Ob vstopu v jubilejni petnajsti letnik je nedvomno na mestu, da znova opozorimo na veliki pomen, ki ga ta list zdaj že toliko let igra pri vzgoji naše mladine. S tem, da ga je prosvetno ministrstvo odobrilo za uporabo na dvojezičnih ljudskih šolah in na glavnih šolah dvojezičnega ozemlja na Koroškem ter za slovenski jezikovni pouk na srednjih šolah in na srednjih učnih zavodih Koroške, je »Mladi rod« postal neke vrste »uradno glasilo« šolske mladine na južnem Koroškem. Zato ne bi smelo biti šolarja, ki v svoji šolski torbi poleg drugih učnih pripomočkov ne bi imel tudi »Mladega roda«, saj mu je le-ta dragocena pomoč pri učenju slovenskega

jezika, hkrati pa tudi bogat vir poučnega in zabavnega čtiva.

Nova številka je namenjena mesecema september in oktober ter vsebuje vrsto sestavkov o jesenskem delu na polju, nadalje pravljice in pripovedke, članek o materinem jeziku kot dragoceni dediščini, domoznanske sestavke in prispevek iz »jezikovne delavnice«, poročila o športu in osvajanju zraka ter stalno rubriko mladinskih dopisov; seveda pa tudi uganke, pesmice in mnogo lepih ilustracij.

Starši! Preskrbite svojemu otroku »Mladi rod«. Posamezna številka stane samo 3 šilinge. Dobite ga lahko v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse, ali pa ga naročite na naslovu: Mladi rod, Klagenfurt, Postamt 2, Postfach 45.

Zanimivi načrti za šolo bodočnosti

Kakšna bo šola leta 2000? Kako bo poskrbljeno za splošno in strokovno izobrazbo mladih ljudi ob prelomu tisočletij?

S temi in podobnimi vprašanji se je bavila tudi skupina ameriških vzgojiteljev, arhitektov, inženirjev in izvedencev za učila, ki so pripravili zanimive načrte, kako si predstavljajo šolo bodočnosti. Po teh načrtih naj bi nastala s tehničnega vidika pravcata »deveta dežela« elektronskih naprav, televizijskih oddaj, filmov in magnetofonov, skratka nekaj, kar ne bi bila samo šola, marveč ustanova, v kateri bi se lahko usposabljal in izpopolnjeval kakih 60.000 ljudi. Šola prihodnosti bi obsegala vse od otroškega vrtca do fakultet, odprta bi bila vseh 24 ur dnevno in vseh 52 tednov na leto. Tako rekoč pod eno streho naj bi bile osnovne, srednje in visoke šole, knjižnica, umetniški zavod in muzej, zdravstveni centri in bivališča.

Po zamisli ameriških strokovnjakov bo šola leta 2000 dokaj nenavadna zgradba. Nad poslopji z dvoranami za gledališke predstave, koncerte, predavanja, razstave in zborovanja

ter za oddih se bodo dvigali trije stolpi, visoki do 150 m in v različnih višinah medsebojno povezani s hodniki. Mnogonadstropni »stolpi« učenosti« bodo imeli humanistične in naravoslovne oddelke ter kulturni center. V tistih delih stolpov, ki bodo brez oken, se bo mladi rod lahko nemoteno posvetil učenju določenih predmetov, vzdolž vse višine stolpov pa bodo razporejeni balkoni in terase, kjer se bodo študentje lahko razgibali po napornem študiju.

V poslopih zraven stolpov bodo laboratoriji za poskuse in ateljeji, v katerih bodo v besedi in sliki snemali učne programe, ki jih bodo potem hranili v elektronskem centru. Šolska knjižnica ne bo hranila knjig, temveč magnetofonske in mikrofilmske posnetke; tako rekoč s pritiskom na gumb bo študent naročil to ali ono poglavje v določeni strokovni knjigi. Elektronske naprave bodo pošiljale učno gradivo naravnost v razrede.

V posebnem poslopju naj bi se predšolski otroci počasi navajali na šolsko skupnost. Šola prihodnosti bo imela tudi muzej, živalski in botanični vrt ter športno dvorano s premično streho.

Najbolj nenavadna naprava, ki jo bodo uporabljali študentje leta 2000, je tako imenovana »študijska krogla«, neprozorna celica, ki bo imela približno dvometrski premer in ki je bo mogoče postaviti tudi v domači hiši. Dijak ali študent se bo zaprl v to kroglo in bo brez motenj študiral po najnovejših metodah. Na radijsko-televizijskem sprejemniku bo lahko spremljal oddaje z vsega sveta. V svoji študijski krogli s klimatičnimi napravami bo imel mikrofon, magnetofon, slušalke, majhno filmsko platno, elektronski računalnik, za svetlobo občutljivo pisalno mizo, razmnoževalni aparat, pisalni stroj in stol s premičnim sedežem.

Seveda ta šola ne bo namenjena samo otrokom, marveč tudi odraslim. Delovni teden bo znatno krajši, zato bodo imeli tudi odrasli precej več časa za izpopolnjevanje v poklicu in za nadaljnje izobraževanje. Na posebnih tečajih naj bi šola prihodnosti usposabljala doraščajočo mladino tudi za druge dolžnosti in naloge, kot so družinsko življenje, odgovornost v družbi in podobno.

KULTURNE DROBTINE

● Letošnji »Teden avstrijske knjige« bo prirejen v času od 22. oktobra do 1. novembra. V tem okviru bodo po vseh delnih glavnih mestih velike knjižne razstave, v manjšem okviru pa tudi v številnih drugih mestih in krajih Avstrije.

● Na umetniškem festivalu britanskega Commonwealtha, ki se je prejšnji teden hkrati začel v mestih London, Cardiff, Liverpool in Glasgow, bo do 2. oktobra v okviru najrazličnejših prireditev sodelovalo okoli 1300 plesalcev, pevcev, igralcev, pesnikov, slikarjev, ki-parjev in filmskih strokovnjakov.

● Komorni zbor iz Innsbrucka, ki si je na zadnjem mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Arezzu osvojil dve drugi nagradi, bo spomladi leta 1966 gostoval na Madžarskem, kamor ga je povabil inštitut za kulturne odnose s tujino pri madžarskem prosvetnem ministru.

● Od 26. septembra do 2. oktobra bo v Dar es Salaamu mednarodni kongres o afriški zgodovini, ki ga bo pod pokroviteljstvom tanzanijske vlade organizirala UNESCO, specializirana organizacija Združenih narodov za kulturo, znanost in prosveto. Poleg predstavnikov afriških dežel bodo na kongresu sodelovali tudi delegati iz Velike Britanije, Francije, Češkoslovaške, Indije, Vzhodne Nemčije, Poljske, LR Kitajske, Amerike, Sovjetske zveze in Svice.

● Pri konservatorskih delih v samostanu Studeni so odkrili fresko »Križanje« iz leta 1209. Podoba je bila stoletja izpostavljena neugodnim razmeram, toda že po prvem čiščenju se je pokazala prvotna barvna lepota. Strokovnjaki menijo, da je najdena freska najlepši kulturni spomenik srbskega srednjeveškega slikarstva.

● Delavsko prosvetno društvo Svoboda Šoštanj je s svojo godbo na pihala »Zarja«, orkestrom »Elektra« in vokalnim oktetom pred nedavnim gostovanjem v štajerskem rudarskem mestu Trieben. S tem so Šoštančani vrnil obisk pihalni godbi iz Triebna, ki je letos maja priredila koncert v Šoštanju in Velenju.

● Grčija, edina evropska država, ki doslej še ni imela lastne televizije, je zdaj začela z oddajami poskusne postaje v Atenah. Vsak večer so na sporedu enourne oddaje, ki vsebujejo predvsem vzgojne filme in aktualna poročila.

● Približno 300 km južno od Lime v Peruju so pred nedavnim izkopali flauto, katere starost so strokovnjaki ocenili na 9000 let. Doslej je za najstarejše glasbilo na svetu veljala neka hebrejska flauta, ki je bila izdelana pred kakimi 5000 leti.

„Mladinski forum 65“

Sindikalna mladina na Koroškem tudi letos pripravlja svoj tradicionalni »Mladinski forum«, kakor se imenujejo vsakoletni kulturni tedni delavske mladine. Letošnji »Mladinski forum 65« bo prirejen v Celovcu v času od 13. do 28. novembra ter bo obsegal vrsto kulturno-umetniških, vzgojnih in družabnih prireditev, katerim se bo pridružilo še več razstav in tekmovanj posameznih poklicev.

Poleg tega bo koroška sindikalna mladina v letošnji jesenski in zimski sezoni razvila obsežno vzgojno dejavnost. Za prihodnje mesece predvideva okoli 400 predavanj in drugih prireditev v posameznih mladinskih celicah, kjer bo delavska mladina seznanjena z zanimivimi problemi splošne izobrazbe in posebej sindikalnega gibanja. V načrtu pa je tudi posebna osrednja sindikalna šola za mladinske funkcionarje.

Končno si je sindikalna mladina na Koroškem za letošnji jesen zastavila nalogo, da v okviru posebne akcije tudi tiste pripadnike delavske mladine, ki še niso vključeni v sindikat, pridobi za veliko sindikalno organizacijo.

Knjige — miroljubne odposlanke

Čprav trgovina s knjigami v mednarodni gospodarski izmenjavi že zdaleč ne zavzema vidnejšega mesta [v nobeni industrijski visoko razviti državi izvoz knjig ne presega niti enega odstotka vrednosti celotnega izvoza], se obseg trgovine s knjigami vendar stalno veča. V večini držav se je v zadnjih desetih letih povečal kar za dvakrat. Vedno večji porast izmenjave knjig v svetu pa kaže, da knjiga v resnici postaja vse bolj pomemben faktor v spoznavanju sveta, kajti knjiga kot miroljubna odposlanica lahko zelo koristno vpliva na mednarodne odnose v današnjem svetu.

Pri izvozu knjig zavzema med evropskimi državami posebno mesto Nizozemska: od leta 1946 do leta 1960 je vrednost knjig, ki jih je ta država izvozila, narasla od 1,3 kar na 35 milijonov dolarjev. Razmeroma majhna Nizozemska torej izvažja več knjig kot na primer obe veliki evropski državi Francija in Nemčija.

Posebno vlogo tudi pri izvozu knjig razumljivo igrata obe svetovni velesili Amerika in Sovjetska zveza. Iz Amerike so leta 1960 izvozili 6.593.000 knjig, medtem ko jih je Sovjetska zveza leta 1961 izvozila okoli 35 milijonov. Knjige, ki so jih izvažali iz Amerike, so bile tiskane v 33 tujih jezikih, knjige, ki so prišle na svetovno tržišče iz Sovjetske zveze, pa so bile tiskane v 32 tujih jezikih.

Iz teh podatkov je razvidno, da je knjiga tudi v današnjem času tehnike poleg radia in televizije še vedno zelo važno sredstvo za spoznavanje in sporazumevanje med narodi.

GOSPODARSKO SODELOVANJE MED VZHODOM IN ZAHODOM:

Avstrija kot primer praktične kooperacije

Da je prišlo tudi tukaj do koncepta, je gotovo delna zasluga zaveznih svetovalec, v glavnem pa je to sad uvidevnosti obeh velikih strank, da mora Avstrija s svojimi gospodarskimi silami razpolagati po lastni presoji, če hoče preprečiti gospodarsko odvisnost od inozemskih koncernov in tudi od inozemskih politik.

Po tem preudarku je avstrijski parlament leta 1946 sklenil nacionalizacijo avstrijske ključne industrije in bank, ne da bi izključil enakopravno delovanje podjetij v privatni lasti ali ga omejil z zakonskimi ukrepi. Od leta 1946 je avstrijsko gospodarstvo deljeno na mešano obliko med docela domači in inozemski iniciativi prepuščenega in v lasti republike se nahajajočega sektorja javnih podjetij, katerih vodilne osebe imenuje vlada.

Poleg tega obstoja predvsem na področju agrarnega gospodarstva in mestnega konzuma obsežen kompleks združenih podjetij, oskrbovalna podjetja pa so pretežno v lasti občin in zveznih dežel. Delež javnega in združenega sektorja v avstrijskem go-

spodarstvu je za državo z demokracijo vladno obliko izredno visok. Ker pa so podjetja sama organizirana pretežno po enakih načelih družbenega prava kot tista v privatni lastni in ker se zlasti na področju poddržavljene industrije in bank zasledujejo podobni cilji donosa, delež državne uprave in usmerjanje gospodarstva nikakor ni večji od onega, ki ga trenutno prakticirajo druge demokracije dežele.

Če se je v Avstriji gospodarski vzpon odvijal v obsegu in tempu, ki bi bil v prvi republiki nerazumljiv, ne da bi bili doseženi uspehi za delovne ljudi in konzumente, za penzioniste in varčevalce z rasantnim razvrednotenjem denarja zoper uničenje, potem je to uspeh sodelovanja med gospodarskimi partnerji.

SPREMEMBA SMERI AVSTRIJSKE ZUNANJE TRGOVINE

Samo kratek pregled o pristnem stopnjevanju ter o spremembi smeri avstrijske zunanje trgovine: Vrednost avstrijskega uvoza je 1937 znašala 1454 milijard šilingov, leta 1964

pa 4843 milijard šilingov. Vrednost avstrijskega izvoza je od 1217 milijard šilingov leta 1937 narasla na 3760 milijard šilingov leta 1964.

Avstrija je torej imela leta 1937 pasivno trgovinsko bilanco: Njena zunanja trgovina s sedanji deželami EGS in EFTA je bila takrat aktivna, z vzhodnimi deželami vključno Jugoslavije in s prekomorskimi deželami pa pasivna.

Tudi leta 1964 je bila avstrijska zunanja trgovina močno pasivna, pri čemer pa je v razliko z letom 1937 v trgovini z deželami EGS prišlo do najmočnejšega uvoznega viška, ki je po vrednosti znašal 10,5 milijarde šilingov. Nasprotno deželam EFTA je pasiva zunanje trgovine znašala 11 milijonov šilingov, medtem ko trgovina z vzhodnimi deželami vključno Jugoslavije izkazuje izvozni višek 728 milijonov šilingov.

S posameznimi trgovinskimi partnerji v območju EGS je bila leta 1937 trgovinska bilanca z Italijo in Francijo aktivna, leta 1964 pa samo še z Italijo. Od dežel EFTA je bila avstrijska trgovinska bilanca 1937 aktivna s Švedsko in Švico; leta 1964 pa izvenzemski Veliki Britaniji z vsemi ostalimi deželami. Kar tiče vzhodne dežele vključno Jugoslavije, je bila avstrijska trgovinska bilanca 1937 samo nasproti Sovjetski zvezi

aktivna, danes pa je aktivna nasproti Sovjetski zvezi, Madžarski, Romuniji, Bolgariji in Jugoslaviji, medtem ko je s Poljsko in Češkoslovaško pasivna.

Po osvoboditvi Avstrije izpod nacionalsocialističnega gospodarstva je bila republika razdeljena na štiri zasedbene cone, v katerih je vsaka posamezna vojaška vlada vpostavila tudi svoj trgovinsko-politični režim. V času primanjčevanja potrebnega blaga v Avstriji in v drugih evropskih državah so vojaške uprave usmerjale same na sebi skromen izvoz avstrijskih izdelkov na svoja tržišča ali na tržišča, na katerih so imele poseben interes. Nasprotno pa je s počasnim nastajanjem tržnega gospodarstva bilo vsakokratno avstrijsko odkupno področje usmerjeno predvsem na uvoz iz izvirne dežele zavezniške zasedbene sile.

Do maja 1953 sta bila v Avstriji v veljavi dva uradna tečaja ameriškega dolarja. Šele od leta 1959 je vsled naglega naraščanja donosov iz turizma avstrijska plačilna bilanca aktivna, tako da se plačujejo uvozne dobave v konvertibilnih devizah. Šiling velja danes za eno najtržniš valut, česar niti pomembna pasiva trgovinske bilance ne more spremeniti, ker je bila doslej z donosi iz turizma in ka-

pitalnega prometa ter z uslugami vedno spet izenačena.

Končno je Avstrija svoj uvoz daljnosežno liberalizirala. Vlada tudi nima vpliva na dodelitev deviz. V avstrijski zunanji trgovini velja v veliki meri načelo tržnega gospodarstva. Po obsegu skromen, po plačilni sposobnosti vendar zelo cenjen avstrijski trg je trg kupcev. Inozemski producent mora v Avstriji sam najti odjemalca za svoje blago.

Zal se tradicionalni in za avstrijsko zunanjo trgovino pred 30 leti tako pomembni partnerji na evropskem Vzhodu še niso mogli odločiti za konvertibilnost svojih valut. Zato morajo svoje potrebe po uvozu kriti najprej na tržiščih, kamor prodajajo svoje blago. Iz političnih razlogov je bilo gospodarstvo teh dežel do nedavnega usmerjeno na trg prodajalcev, vsled česar ni bilo dovolj seznanjeno z navadami trga kupcev.

TRGOVINSKI PROMET Z VZHODOM

Tržišča v vzhodnoevropskih deželah z okroglo 320 milijoni prebivalcev pa so za uvoz investicijskega blaga široke potrošnje iz drugih evropskih dežel močno sprejemljive, vendar teh importov ne morejo plačati v obsegu, kakor si ga želi prebivalstvo.

(Dalje prihodnjič)

„Kako dolgo še?“

(Nadaljevanje s 1. strani)

cher Alpe«, iz Košute v Karavan-
kah je nastala »Zellerwand«, Vrtača
je dobila ime »Deutscher Berg« itd.
itd. Da se za takimi prizadevanji
skriva zelo določeni in prozorni
načrti, je povsem jasno; nikakor pa
ni razumljivo, da so se v službo te-
ga očitnega potujčevanja postavili
tudi uradni krogi, kakor to žal do-
kazujejo najnovejši zemljevidi.

● Imenovati južno Koroško »čisto
nemško ozemlje« ne pomeni le
zavestnega zanikanja zgodovinskih
dejstev, marveč predstavlja očitno
laž tudi glede današnjih razmer. U-
radne statistike danes res ne izkazu-
jejo več tistega števila Slovencev, kot
so ga ugotavljale pred desetletji, to-
da prefrigana igra številke posebno
v danih pogojih ni in ne more biti
verodostojno merilo. Sicer pa načina
in rezultatov zadnjih ljudskih štetij
nismo osporavali samo mi, v njihovo
pravičnost je ravno v najnovejšem
času resno podvomil tudi avstrijski
strokovnjak za narodnostna vpra-
šanja dr. Theodor Veiter, ki se je
prav zaradi tega podobno kot mi
zameril krogom pri »Kärntner Nach-
richten«. Mnogo bolj pristna mani-
festacija obstoja in življenja nekega
naroda kot osporavane številke je
nedvomno njegova kultura, je nje-
govo prosvetno izživeljanje. Na tem
področju pa koroški Slovenci skozi
vso svojo zgodovino izpričujemo to-
liko življenske sile, toliko odporno-
sti in žilave volje, da je tudi največje
krivice niso mogle uničiti. Nasprotno:
svojemu jeziku in svojemu narodu
smo ostali zvesti celo takrat, ko so
se uklonili številčno mnogo večji
narodi, takrat, ko je bilo za to zve-
stobu treba žrtvovati svobodo in živ-
ljenje. V letih nacističnega nasilja,
ko je bilo z izseljevanjem, zaporji in
koncentracijskimi taborišči izvedeno
najbolj dosledno in hkrati najbolj
grozno »ugotavljanje manjšine«, je
slov. ljudstvo na Koroškem častno
prestalo svoj veliki plebiscit — z
junaki in odpora je z orožjem v
roki glasovalo za enakopravnost in
demokracijo v svobodi in miru.

● Pisec članka v »Kärntner Nach-
richten« nam očita, da ponarejamo
imena »čisto nemških krajev«. Kako
je vendar mogoče govoriti o čisto
nemških krajih, kjer že dolga deset-
letja in tudi še danes delujejo slo-
venska prosvetna društva? Vsaka le-
to prihajajo v naše kraje številni tu-
ci, ki tukaj preživljajo svoj dopust.
Poleg naravnih lepot spoznavajo tu-
di ljudi in tisto, kar jih najbolj za-
nima, najbolj privlači, je domača
slovenska beseda. Če bi bili ti kraji
res »čisto nemški«, potem tukaj ne
bi bilo avtohtonega slovenskega pre-
bivalstva, potem se tukaj gotovo ne
bi razlegala slovenska pesem in tu-
di ne bi bilo slovenskih prosvetnih
društev. Slovenska beseda in sloven-
ska pesem torej dokazujeta, da živijo
v teh krajih Slovenci, zato je povsem
razumljivo in pravilno, da imajo ti
kraji tudi slovenska imena.

● Končno nas še dolžijo, da Ko-
roško potujčujemo in da jo hočemo
spremeniti v slovensko deželo. Take
trditve so preveč smešne, da bi jih
sploh kdo resno jemal, niti ne tisti,
v čigar zvođenih možganih so se
porodile, kajti v njegovem miselnem
svetu je vse preveč protislovij, ki jih
je zmožna le bolesta domišljija.
Pisec članka bi samo vprašali, če
morda tudi v naslednjih dveh pri-
merih vidi »potujčevanje in sloveni-
ziranje« Koroške: Zvezi slovenskih
zadrug je bilo prepovedano odpreti
svoje podružnice v pretežno sloven-
skih vaseh, v katerih pa so bile hkrati
ustanovljene nemške zadruge; pri-
seljenec iz Nemčije, ki je na južnem
Koroškem zgradil svojo tovarno, pre-
poveduje v njej domačim delavcem
uporabljati domačo slovensko govo-
rno. Takih in podobnih primerov bi
lahko navajali še celo vrsto; ponav-
ljajo se v najrazličnejših oblikah, do-
gajajo se povsod, kjer žive Sloven-
ci.

Ali ob vsem tem ne bi mi mnogo
bolj upravičeno postavljali vpraša-
nje: Kako dolgo še?

Srečen, kdor zna več jezikov!

Bilčovs. — Po vrhovih Karavank
se je že pokazal prvi sneg in pri-
šel je čas, ko so odšli tudi letovi-
ščarji. Letos jih je bilo razmeroma
veliko tudi pri nas. Mnogo jih je
bilo, ki so letos prišli k nam prvič,
drugi pa so z veseljem prišli v
naše kraje že drugič. Ob slovesu
so vsi zagotavljali, da bodo pri-
hodnje leto spet pri nas letovali,
ker nadvse jim ugaja lepa razno-
lika lega naših vasi ter so zado-
voljni z lepim mirom v naših krajih.
Ne nazadnje pa hvalijo tudi go-
stoljubnost, prijaznost in odkritost
naših ljudi. Slišali so pri nas go-
vorili drug jezik kot je njihov, ker
nikakor nismo skrivali dejstva, da
smo Slovenci. Ugotovili smo, da jih
to ni motilo, še več, celo želeli so
slišati našo slovensko besedo in vi-
deti naše običaje.

Zaradi tega so nekaj večerov v
letošnjem poletju nastopali pevci

Slovenskega prosvetnega društva
»Bilka« in zapeli vrsto naših slo-
venskih pesmi. Letoviščarji so z ve-
likim zanimanjem poslušali ubrano
našo pesem ter se o njej pohvalno
izražali. Neki letoviščar, profesor v
Zahodni Nemčiji, se je izrazil o
naši pesmi sledeče: Wer diese Lie-
der nicht hört oder nicht hören will,
den hat der Herrgott gestraft.

Mnogi letoviščarji, naj so bili
Francozi, Nemci ali Nizozemci, so
se čudili, da pri nas govorijo dva
jezika ne samo izobraženci, tem-
več tudi navadni ljudje in otroci.
Srečni ste, tako je dejal neki Ne-
mec, ko znate več jezikov.

Pri nas je res čudno. Tujec zna
in ve ceniti veliko vrednost znanja
obeh deželnih jezikov, med nami
pa so ljudje-starši, ki odklanjajo
prijavo svojih otrok k dvojezičnemu
pouku, ne da bi se zavedali, kakšno
škodo jim s tem delajo.

Dve novi šoli na Koroškem

Pomembna bosta ostala v zgo-
dovini graditve šol na Koroškem
torek in petek minulega tedna.
Lahko ugotavljamo, da je dežela
pod socialističnim vodstvom v po-
vojni dobi pokazala razveseljivo
zanimanje za gradnjo šolskih po-
slopov, da tako omogoči pogoje za
višjo izobrazbo mladine, ki jo za-
hleva današnji razvoj v svetu.

Podgorje v Rožu

Ob veliki udeležbi žalnih gostov
smo 17. t. m. spremili k zadnjemu
počitku daleč naokoli znanega pe-
vca, godbenika in lovca Izidorja
Obilčnika. Pokojni je dosegel
visoko starost 91 let. Zibelka mu je
tekla pri p. d. Mežnarju v Bilčovsu.
Bil je sin slovenskih staršev, kar tu-
di nikdar v življenju ni tajil, čeprav
ga je tok življenja večkrat peljal
v krog drugomislečih. V Bilčovsu je
več let opravljal službo organista,
kar je nadaljeval tudi še dolga leta po
preselitvi v Podgorje.

Pokojni je bil do pozne starosti
živahne in vesele narave. Rad je pre-
peval tudi slovenske pesmi in v
svojih mladih letih vodil kvintet, ki
je bil med prvimi na Koroškem. Go-
jili so štiri ali petglasno zborovsko
petje ter nastopali na raznih sloven-
skih prireditvah. Zborovodja je za
odlično zapete pesmi žel vesposlošno
priznanje. Kot več godbenik je igral
na različnih instrumentih.

Vse življenje je bil velik ljubitelj
narave. Gozd in lov sta mu bila naj-
ljubše razvedrilo. Večkrat se je ude-
ležil tudi lova na divje svinje in
medvede v sosedni Sloveniji. Tudi
tam je s svojim petjem in živahnostjo
zapustil kar najboljše vtise.

Njegovo srce je prenehalo biti,
sina gorjanskih hribov je zagrnila
zemlja na pokopališču v Podgorjah.
Bodi mu izrečena prisrčna zahvala
za vse, kar je dobrega storil tudi svo-
jemu narodu, iz katerega je izšel.

V Celovcu:

Spomin žrtev fašizma

Na nedavni seji deželne-
ga vodstva Zveze socia-
lističnih borcev za svobodo
in žrtev fašizma je bilo spo-
ročeno, da bo 1. novembra
letos na celovškem mestnem
pokopališču odkrit spome-
nik žrtvam fašizma. Za po-
stavitev tega spomenika je
bilo doslej zbranih 125.000
šillingov, katere so prispevali
deželna vlada, občine, zbor-
nice, sindikalna zveza in
člani posameznih organiza-
cij.

Spomenik bosta izdelala
celovski arhitekt dipl. ing.
Nitsch in mladi koroški
umetnik Valentin Oman.

Slovenska gimnazija v Celovcu

ima tudi v novem šolskem letu vrsto problemov

Da smo koroški Slovenci živo zainteresirani na lastni srednji
šoli, ki nam je bila zagotovljena v členu 7 državne pogodbe, naj-
bolj jasno dokazuje uspešni razvoj slovenske gimnazije v Celov-
cu. Število dijakov na tej šoli iz leta v leto narašča, ob koncu mi-
nulega šolskega leta pa je že tretjič zapustila gimnazijo skupina
slovenskih maturantov.

Tudi v novem šolskem letu se je število slovenskih dijakov
močno povečalo v prvi razred je bilo vpisanih 64 fantov in deklet,
tako da mora biti razred spet deljen na paralelki; skupno pa je na
gimnaziji letos 375 dijakov in dijakinj.

Kljub temu nedvomno razveseljivemu razvoju pa ima slovenska
gimnazija tudi ob vstopu v deveto leto svojega obstoja še vrsto ne-
rešenih problemov, ki njeno delo bistveno otežkočajo. V prvi vrsti
mislimo tukaj na dejstvo, da šola še vedno nima svojega lastnega
poslopja in je torej že deveto leto obsojena na stalni popoldanski
pouk. Poleg tega pa je nevzdržno stanje v tem, da si na merodaj-
nem mestu očitno še niso na jasnem na primer glede vprašanja, kdo
je pristojni nadzornik. Iz letnega poročila gimnazije za šolsko leto
1964/65 je namreč razvidno, da je šola še letos marca inspirciral de-
želni šolski nadzornik dr. Arnold, čeprav to po jasnih določilih
manjšinskega šolskega zakona ne spada v njegovo pristojnost. Prav
tako pa čaka rešitve tudi zahteva po priznanju dvojezičnosti pri
navedbi krajevnih imen v dvojezičnih spričevalih in drugih listinah
slovenske gimnazije.

To je le nekaj posebno perečih problemov, katerih zadovoljiva
rešitev bi Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu bistveno olaj-
šala njen nadaljni uspešni razvoj.

kakšno višjo šolo, kar pomeni niz-
ko stopnjo avstrijskega šolstva. De-
želni glavar Sima, ki je očrtal tre-
nutni položaj šolstva na Koroškem,
pa je poudaril da je nujno potreb-
no zvišati stanje učnih moči, ker je
pomanjkanje učiteljstva zelo pe-
reče vprašanje.

Uradni dnevi

pokojninske zavarovalnice

Deželni urad pokojninske zavarovalnice za
delavce bo imel v oktobru na Koroškem na-
slednje uradne dneve:

- 6. 10. — Šmohar, Uradno poslopje
 - 13. 10. — St. Vid ob Glini, Friesacherstr. 1
 - 14. 10. — Spittal ob Dravi, Luthersstr. 4
 - 20. 10. — Beljak, Kaiser-Josef Platz 1
 - 21. 10. — Wolfsberg, Weyerplatz
- in sicer povsod v času od 8. do 12. ure.

VABILO

Na Radišah bo v okviru Slovenskega prosvetnega društva
koncertiral

MOŠKI KOMORNI ZBOR

iz Kroke

Koncert bo v nedeljo, dne 3. oktobra 1965, ob 14.30 uri
v društveni dvorani.

Vsi ljubitelji lepe pesmi prisrčno vabljeni!

Slovenska prosvetna zveza

Rute pri Rinkolah

Minulo soboto smo na pokopališču
v Šmihelu nad Pliberkom položili v
grob telesne ostanke najstarejšega ob-
čana velike pliberške občine in tudi
najstarejšega člana šmihelske žup-
nije. Tik pred izpolnitvijo 98. leta
življenja je preminul Miha Kro-
pivnik, p.d. Šrancev oče na Ru-
tah pri Rinkolah.

Pokojni oče se je lahko do visoke
starosti veselil izredne telesne in du-
ševne svežine. Poleg gospodarjenja
na malem posestvu je bil po poklicu
krojač. Do visokih let je mogel
vbadati s šivanko še brez očal. V
prejšnjih letih je mnogo hodil po
»šterah« po bližnji in daljnji okolici,
kjer je krojil obleke v zadovoljstvo
vsem. Zaradi njegove poštenosti, le-
pega in mirnega značaja ter stalne
pripravljenosti pomagati povsod, kjer
je le mogel, so ga vsi cenili in spo-
štovali. Občudovanja vredno je bilo,
da je do nedavnega storil peš vsa
pota z Rut v Pliberk in vsako ne-
deljo v šmihelsko cerkev. Danes niti
mladi ne pešajo. In kar je po-
membno: oče Miha je bil vedno za-
veden član slovenske narodne dru-
žine na Koroškem in v takem duhu
sta z ženo vzgajala tudi naraščaj. Po-
znamo najbolj sina Francija Kropiv-
nika, ki je gotovo po vzgoji očeta
postal zaveden prosvetaš, organiza-

tor, pevec in igralec predvsem na
odru Slovenskega prosvetnega dru-
štva v Šmihelu. To je dobrega očeta
velika zasluga.

Na pogrebni svečanosti je častno
število žalnih gostov izkazalo pokoj-
nemu Šrancu zadnjo spoštovanje in
ljubezen. Domači pevci so mu v slo-
vo zapeli ganljive žalostinke, šmi-
helski kaplan pa je v lepih besedah
oralal pokojnikov zgledni značaj.

Oče Miha Kropivnik naj v miru
počiva v domači zemlji, žalujočim
svojcem pa velja naše iskreno sožalje!

Celovec

Prejšnji petek smo položili k traj-
nemu počitku telesne ostanke Ja-
neza Martinjaka. Doma je bil
iz Sreji pri Št. Jakobu v Rožu, od
svojega 18. leta dalje pa je živel v
Celovcu, kjer si je služil kruh kot
asistent pri raznih zdravnikih. Do-
segel je starost 84 let, bil pa je do
poslednjega čil duševno in telesno.
Kljub dolgemu bivanju v Celovcu
je ostal vedno zaveden Slovenec
in je to vsekdar tudi dejansko iz-
pričal. Med drugimi je bil tudi
zvest naročnik Slovenskega vesti-
nika.

Zglednega pokojnika bomo o-
hranili v častnem spominu!

Borovlje

V starosti 62 let je umrl Karl
Krebs, delavec v Borovljah. Naj-
bolj tragično je, da je nepričako-
vano umrl na polovanju v Nem-
čiji, kjer je obiskal svojega sina. Iz
Nemčije je napisal še nekaj po-
zdravnih razglednic na svoje to-
varše v Borovljah.

Pokojni ni bil koroški rojak. Pred
tridesetimi leti, ko je prišel v Bo-
rovlje, ni znal slovenskega jezika,
tega se je naučil od svojih sode-
lavcev v gozdu in tovarni, kjer si
je služil svoj kruh. Po svojem pre-
pričanju je bil zaveden in odločen
antifašist. Po vojni se je pridružil
slovenskim organizacijam. Lepo za
njegov značaj je bila vsekdar iz-
razita mednarodna solidarnost s
slovenskimi delavci in organizaci-
jami, pri katerih je sodeloval tu-
di kot odbornik. Pokojni je bil od-
krit prijatelj znanega podpredsed-
nika Zveze koroških partizanov
Urha Olipica-Petra iz Trnjam pri Sveti-
ni vasi.

Pokojnega Krebsa bomo ohra-
nili v trajnem lepem spominu, nje-
govi žalujoči ženi in otrokom pa
izrekamo naše globoko sožalje.

Libuče

Nedavno tega sta sklenila zvezo
za življenje mlada človeka in si ob-
ljubila stalno zvestobo. Zenin je bil
Fredl Kranjc, nevesta pa Johana
Müller, oba doma iz zgornjega
kraja Libuče.

Veselo ženitovanjsko slavlje je bi-
lo v domači gostilni pri Marinu, kjer
imajo za take priložnosti zelo pri-
pravne prostore. Razpoloženje je bi-
lo prijetno, prisrčno in razigrano, ko
so se številni svatje veselili z mla-
dim novoporočenim parom.

Zenin Fredl izhaja iz znane
Kranjčeve družini, je sin preko naših
krajevnih meja znanega očeta, mar-
ljivega in zvestega tenorista v pev-
skem zboru Slovenskega prosvetnega
društva v Pliberku. Prav tako je nje-
gova mati zavedna Slovenka. Pa tu-
di nevesta je iz dobre pošteno dru-
žine. Zenin se je učil pekarske obrti,
nevesta pa je spretna šivilja. Oba
mlada, marljiva in v zavesti izpol-
njevanja dolžnosti, ki jih zahteva
življenje, bosta gotovo v sreči in za-
dovoljstvu korakala po skupni živ-
ljenjski poti. Ko mladima novopo-
ročencema srčno čestitamo, ne dvo-
mimo, da bosta po vzorih svojih
staršev vzgajala tudi svoj naraščaj.

KOLENDAR

Petek,	24. september:	Rupert
Sobota,	25. september:	Kleofa
Nedelja,	26. september:	Ciprijan
Ponedeljek,	27. september:	Koz. i. Dar
Torek,	28. september:	Vencelav
Sreda,	29. september:	Mihail
Četrtek,	30. september:	Hieronim



Nočni izlet

Naši znanci z dvorišča so sklenili, da opuste stare zdrahe in skupno obiščejo luno. Za hišo so znosili na kup dračja ter nanj postavili staro leseno korito. Ponoči pa, ko je že vse spalo, so se odločili za pot. Že je hotel pes prižgati dračje, ko iz hleva priteče teletček s prošnjo, naj še njega vzamejo s seboj. Precej truda jih je stalo, preden so ga prepričali, da je pretežak in da zanj ni prostora...

Ko je pes vendarle prižgal dračje, jih je tako naglo odneslo kvišku, da so skoraj popadali. Najprej je prišel k sebi muc in naravnal korito proti luni. Neslišno so zaplaval po nebesnem svodu... Kje spodaj je že bilo domače dvorišče!

Kura, ki je prevzela dolžnost, da bo beležila popotne vtise, je svečano nakracala na figov list: »Prvi v vesolju! Razpoloženje odlično! Luna vedno bližje!« »Prvi smo,« je ponosno pritrdil pes, privlekel od nekdaj staro, votlo kost in si jo nastavil kakor daljnogled. »Kaj se bolj blešči: moj puh ali luna z žarki,« je hotela vedeti gos. Toda kura je zakokodakala v vsemirje: »Glejte, glejte! Luna se nam že smehlja!«

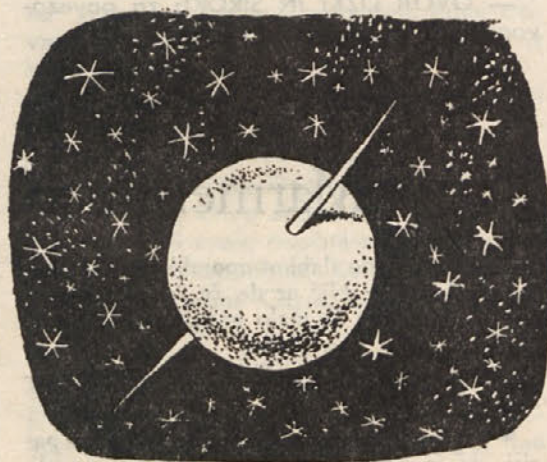
Naši potniki so se zastrmeli predse. Res je bila luna vedno bližje. Obraz ji je postajal bolj in bolj okrogel ter nasmejan... Ko so se ji dovolj približali, jih je prijazno ogovorila: »Dober večer! Torej ste me le prišli obiskat!«

»Prišli smo,« so iz korita odvrnili naši znanci in v zadregi menci, ko jim je luna pomolila srebrn žarek v pozdrav. Pes bi moral celo prebrati nekakšen govor. Toda z

neba je priskakljalo toliko radovednih zvezdic, da se je držal kor bi požrl neznansko dolgo kost.

Spet je bil muc tisti, ki jih je rešil zadreg. »Darlca smo ti prinesli, draga tetka,« je skladko zamijavkal. »Da, da,« so drugi brž prikimali, veseli, da lahko vsaj nekaj povedo. Toda ko so posegli za darili, jih ni bilo. Pogledali so pusa in njegov skesani obraz jim je vse razodel. Ogorčeni so se lotili požeruha.

Ej, bila je sramota za naše dvorišče! Zvezdice so se tako hihitale, da so se kar utrinjale.



Vendar je luna brž spet napravila mir. Povprašala je, kaj je novega na dvorišču. Kura je zdrdrala, da je izvalila kar sedem piščančkov, gos pa ji je segla v besedo in se pohvalila, da je sosedov gosak ves nor nanjo. Pes je zamomljal, da rad laja v luno, če ta sveti. Pujs pa je od sramu v tla gledal; kaj neki bi, ko so tudi luna in zvezdice izvedele, kakšen požeruh je...

Prijetno je bilo kramljati z luno. O marsičem bi se še pogovoril, če bi ne bežal čas tako hitro in se bi ne bilo treba posloviti. Vendar pa so obljubili luni, da jo kmalu spet obiščejo!

Uf, kako naglo je šlo navzdol! Noben klanec v vasi ni bil tako strm. Dolgo so mahali luni in dolgo so jim tudi mežikale navihane zvezdice. »Prijazne ženske, mar ne,« so se je spominjali naši potniki...

Nenadoma pa je luno, ko so bili skoraj že tik nad domačo vasjo, prekril črn oblak. »Na desno,« je zavpil pes. Toda muc je obrnil korito na levo, da je onega grdo spodneslo. Razjarjeni pes je zgrabil svoj daljnogled in ga z vso silo zalučal v muca. Ta pa, ne bodi len, je snel s korita strešnik, ki je rabil za krmilo in z njim po psu. Nastal je direndaj, zakaj dvignil se je pujs in zibal korito, da so nihali sem ter tja po nebu. Kuri je odneslo vse figove liste. Gorje, nihče ne bo prebral, kar je bilo napisanega o popotovanju! »Na pomoč! Morilci so med nami,« se je drla gos.

Buuuum! Korito je treščilo ob tla. Sreča v nesreči, da so padli na domače gnojščice. Ko so se vendar izkibacali venkaj, otreli s sebe gnoj, so se brez besed, na smrt užaljeni, raz-

Ded in vnuk

Živel je starček, star kakor zemlja, napol slep in gluhi in kolena so se mu šibila. Pri jedi je komaj držal žlico v roki in juha se mu je razlivala po prtu in obleki. Njegov sin in snaha sta se zaradi tega hudovala in končno je moral stari oče v zapeček. Odtlej je dobival ded hrano v lončeni skledici in še to vselej premalo. Žalostno je pogledoval izza zapečka na mizo in oči so mu zalivale solze. Nekoč pa so se mu tresle roke tako zelo, da ni mogel obdržati niti skledice; padla je na tla in se razbila. Snaha je godrnjala, a starček je molčal in se žalostil. Za majhen denar je kupila leseno skledico in iz te je moral odsej ubogi starček jesti.

Ko je nekoč družina sedela pri mizi, je prinesel vnuček deske in jih pričel zbijati. »Kaj boš naredil!« ga je vprašal oče. »Koritce,« je odgovoril otrok, »da bosta iz njega jedla oče in mati, ko bom jaz velik.« Mož in žena sta se spogledala, pričela sta jokati in takoj sta privedla starčka izza zapečka k mizi. Od tedaj je ded jedel pri mizi in mlada dva nista bila več huda, čeprav je jed včasih malo razlil po prtu in obleki.

Premalo zemlje in preveč

Živel je bogat kmet. Toliko je imel sveta, da ga v pol dne ni obhodil, pa mu ga še ni bilo dosti. Imel je sosed; ta je bil siromak. Drugega ni bilo njegovega, nego lesena kočica in boren zelnik; ob meji so mu stale tri visoke, krive češplje. Ta zelnik je bodel bogatemu kmetu v oči.

»Prodaj mi zelnik,« je rekel sosedu, »ime ti ga moram, da bo ves svet moj od vode do hriba.«

Sosed ga je zavrnil: »Ne morem ti prodati zelnika. Kako naj živim brez njega, ki mi daje vsakdanjo hrano!«

»Če mi ga ne daš iz lepa, ga boš dal iz grda,« je zagrozil kmet.

Pa se kmet domisli in gre h gosposki in toži sosedu, da mu dela škodo, ker mečejo češplje ob zelniku svojo dolgo temno senco na njegovo — kmetovo — deteljo. Tako ga je tožil, potem pa je vesel svojih naklepov odšel z grajskim pisarjem v krčmo.

Šele pozno zvečer se je dobre volje odpravil proti domu, pa ga je zajela na ravnem polju temna noč in zgrešil je pot. Hodil je in hodil. Že davno bi bil moral biti doma, hotelo se mu je že dremati, pa ni vedel, kod ga nosijo trudne noge. Prišel je do sivega zidu, razveselil se ga je. »Tu so ljudje,« si je misli, »naprej nisem kos, prosim jih prenočišča.«

Taval je ob zidu, našel vrata, vstopil, storil nekaj korakov, se spotaknil in padel.

Šli vsak na svojo plat. Če bi naslednjega dne vsega ne izklepetala gos, bi najbrž nikoli ne izvedeli, kako žalostno se je končal izlet.

Luni pa so po mojem že prišepnile zvezdice, naj zlepa več ne pričakuje obiska in ji tudi povedale, kako so se razšli naši popotniki z dvorišča!

Dragan Milkovič

»Kaj vraga je to?« pravi in tiplje okrog sebe. Otiplje grob, otiplje križ: zašel je na pokopališče. Obide ga groza. Tačas v zvniku udari kladivo; kmet šteje, našteje polnoči. A kaj je to? Po zadnjem udarcu se začne izmed grobov dvigati, širiti in naraščati skrivnostni šepet, zamolkel smeh, polglasen prepir.

Bolj mrtev ko živ sede kmet na grob in se prekriva. Kar začuje tudi pod seboj iz zemlje glas: »Živec, debelec, ali si mutas? Kdo si, kaj delaš na moji stregi? Govori, da mi ne bo treba vstati in iti gledat!«

Kmet je zdrknil z groba, pokleknil in trepetaje rekel: »Jaz sem, jaz — krščanski človek, zašel sem, nemara sem preveč pil. Bog mi odpusti ta greh! Pri gosposki sem bil po opravih zaradi zelnika, ki mi ga sosed noče zlepa dati.«

»Ti si, ti? Zdaj te poznam! Glej, glej, sveta imaš premalo, praviš, in se boš še pravdal zanj?« Tako se je zopet oglasilo iz groba, ob tem pa še čuden krohot, kakor da bi kdo grah iztresal. »Revež si, revež in meni se smiliš. Jaz sem bil tudi tak. Nikdar mi ni bilo dosti zemlje. Zdaj je imam pa dovolj! Preveč je imam, v usta mi sili, v nos in ušesa. Veš kaj, ti imaš premalo zemlje, jaz je imam preveč; dajva, menjajva!«

Kmet je čutil, kako se pod njim dviga grob, in prešinil ga je smrten strah. Tačas pa je udarilo v zvniku eno in kakor na mah je po grobeh vse utihnilo.

Ko je šel jutraj grobar dan zvonit, je našel kmela nezvestnega ob grobu. Prenesi so ga domov in le počasi je okrevale. Lasje so mu bili tisto noč osiveli.

Z ubogim sosedom pa se je poravnal in mu prepustil del svojega bogastva.

Fran Milčinski

LASTOVICAM

Kam letite, kam bežite, drobne ptice lastovice?

V tujo tja deželo me letimo zdaj; tam je vse veselo, tam je večni maj.



Tam pomlad je večna, a med vas bo prišla zima in pa mraz.

Drage ptice lastovice, jaz bi z vami šel, ko imel bi perutnice, ko bi smel...

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

16. nadaljevanje

Iz oči je sršelo. Mesnate roke so zgrabile najbližjega vsiljivca, ga dvignile in ga treščile skozi zaprto okno na grajski vrt. Uskoki so zatulili. Kogar je dobila v objem, ga je stisnila na prsi in zahreščala bi mu bila rebra, da ga ni pred tem varovala mehka gmota. Končno se ji je mali čokati Uskok zaletel v noge, zgrabil za eno in jo spodnesel. Orjaška kuharica Barbara se je zavrtela, se po zraku lovila z rokami in se sesedla na otepajočega malega napadalca, ki se ni mogel dovolj urno izmakniti njenemu goratemu sedalu. Uskoško krohotanje je napolnilo sobo. S težavo so izpod Barbare poleglni tovariši, ki mu je že primanjkovalo sape. Še poprej pa je bil deležen nekaj krepkih Barbarinih zaušnic. Zaman pa so iskali grajsko gospo in njene hčere, ki so že pred tedni odpotovale na cesarki dvor na Dunaj.

Na grajskem dvorišču pa je med dvema konjema vise-la mehko postlana nosilnica. Okoli konj se je vrtel Brano in pregledoval vsak jermenček, da bi med potjo ne pustil. Kdaj pa kdaj je pogledal k bolničnemu vzglavju. S težko modrikasto svilo je bila pokrita Dana. Le njen blede obraz je gledal izpod pokrivala. Nerazpoložen je k Branu pristopil Tudor.

»Kako je z bolnico?« je potihlo vprašal.

»Dobro, sinko, le nekaj dni bo še morala ležati. Sledovi grajskega biča pa so se ji za večno vrezali v telo.«

Tudor se je nehote ozrl na grajsko okno. Pristopil je k Daninemu vzglavju in ji popravil znojne lase, ki so ji v vetru silili na čelo. Njene oči so se uprle vanj.

»Dana,« jo je nagovoril in prijel za roko, ki jo je čutil pod pregrinjalom, »ali hočeš z menoj na grad Žumberk?«

Danine ustnice so se zganile. Tudor se je sklonil in čez njen obraz je legla senca. V njenem pogledu je ležal odgovor.

»Spravimo te na Beli dvor. Stari svobodnjak te čaka.« Prikimal je, se nasmehnil in se oddaljil. Brano je mrmraje gledal za njim.

Na grajskem dvorišču so se v četverstopu razvrščali uskoški konjeniki. Hrup se je polegel. Uskoki so bili zopet vojščaki. Tudor je pregledoval četo. Vsa, tudi polomljena vrata na gradu so bila na široko odprta. Veter je butal in treskal z njimi. Hlevi so bili prazni. V kaščah se je še dvigal prah. Izpuščeni tlačani so presrečni zapuščali grad groze, za njimi pa sta škripala dva natovorjena voza, namenjena na Žumberk. Konja z nosilnico sta se premaknila z mesta. Oboroženo spremstvo, ki ga je vodil Brano, ji je počasi sledilo. Tudor je zajahal Hasana. S čvrsto roko je krotil nemirno žival. Zrl je za malim sprevodom, ki ga je zaupal Branu, dokler ni izginil skozi grajski vhod po strmini navzdol. Uskoški konji so tekli in kopitali, konjeniki pa so vprašujoče pogledovali svojega poveljnika. Čez grajsko dvorišče je krevsal pohabljeni hlapček, ki so ga izpustili in mu dovolili, da se je prosto gibal po gradu. Staknili so ga globoko zaritega v seno nad konjušnico. Tudor je strogo prepovedal, da bi zažgali grad. Na koncu čete so bili Uskoki, ki so si med sobaricami izbrali neveste, da jih odpeljejo na svoje domove. Ugrabljene neveste so plaho zrle v prihodnost. Njih jeza se je počasi ohlajala. Močne roke so jih dovolj čvrsto držale pred seboj na sedlih, da se jim niso mogle izmuzniti. V uskoškem Žumberku jih bo pop zvezal z možmi, ne da bi povprašal za njih poreklo, privolitve ali ugovore. Stari glavar pa bo zamižal, saj je bil to vojni plen.

Na vozičku, ki ga je vlekel en sam konj, so sedeli uskoški ranjenci. Mali plečat voznik, ki je sedel na kozlu, je pokal z bičem. Ko pa se je ozrl, so mu skoraj oči skočile iz jamic. Proti njemu se je zibala debela Barbara; v naročju je nosila velik jerbas, pokrit z belim prtom. Ko je sopihaje odložila jerbas na voz in se oprijela kozla, da se je voz nagnil, se je plečati voznik, ki je že okusil njeno težo, pognal preko nje na tla, se med splošnim krohotom prekopicnil, skočil na zadaj privezanega konja, odpel vajeti in v skoku odjezdil mimo začudene Barbare, ki je s svojimi malimi očmi dobrodušno gledala za njim in nategovala vajeti. Tudor se je nasmehnil in dvignil roko. Četa je odjezdila. »Pripravite še nega konja,« je zavpil Tudor, ko je opazoval žival, ki se je zamanj trudila, da bi speljala voz in breme. Nato je odjezdil na čelo.

Uskoki so zapuščali opustošeni grad. Le pohabljeni hlapčič je sedel na grajskem vodnjaku in skremženega obraza gledal za ostalimi.

Sonce je že zdrselo daleč proti zahodu. Čez Kozjak so se pripodili krpasti oblaki. Veter jih je preganjal, da so rinili drug čez drugega. Divjal je, kakor da bi hotel preglašiti hrumenje hudournika in šumenje Temne vode. Hlad, ki se je dvigal iz mrzle čiste vode, je prijal jezdecem, ki so spremljali nosilnico. Odkar so se ločili od Tudorja, — ta je s četo odjezdil proti Žumberku —, so že dvakrat počivali. Brano je zajel v lončeno skodelo vode in jo prinesel Dani, ki je dremala na medvedji koži, razgrnjeni po travi. Izpod naglavne rute so ji lezli pristrženi lasje. Brano je prisedel k njej. Dobrovoljni nasmeh mu je ležal na obrazu.

»Ali ti je že bolje, dekle?« jo je povprašal in jo prijel za žilo na roki.

»Je, stari stric. Kje pa je Tudor z vojščaki?«

»Odjezdil je v Žumberk k očetu. Med potjo povasuje

Sem prijeten gost?

Kadar gremo na obisk k novim znancem, nam je navadno nerodno. Ne vemo, o čem naj bi govorili in kako naj se obnašamo, da bomo na gostitelja napravili kar najboljši vtis.

Predvsem — bodimo naravni! Ne delajmo se »imenitne« in učene, pač pa neprisiljeno kramljajmo o vsakdanjih rečeh. Kdor rad govori in mu, kot pravimo, »nikoli ne zmanjka štrene«, mora paziti, da ne bo ves čas sam govoril. Novi znanci vas bodo zelo slabo ocenili, če boste že prvič začeli govor takole: »Ali ste že slišali, da se Kranjčeva tepeta?« Ali pa: »Pebančičev Luka ima novo ljubezen, pa kakšen je!« Načnite pogovor o otrocih, o knjigah, o zadnjem filmu, ki ste ga gledali, ali o tem, kako preživljate prosti čas itd.

Če vam gospodinja kaj ponudi, iz vljudnosti poskusite, nikoli pa ne pospravite na hitro jedi s krožnika ali pijače iz kozarcal. Prav je, da gospodinjino pohvalimo. Tudi otrokom posvetimo nekaj ljubeznivih besed. Zamerili pa nam bodo, če bomo dojenčke otipavali in silili majhne otroke, da nas bodo poljubljali.

Če naletimo pri znancih na osebo, ki je še ne poznamo, se moramo sami predstaviti, če tega ne stori gospodinja. To je kaj preprosta reč. Takole jo izpeljemo: ponudimo roko, rekoč: »Midve se pa še ne poznavata, meni je ime Vera Gorenc.« Nato nam bo tudi neznanka povedala svoje ime. Ko pridete na obisk, sezite v roko vsem, ki so prisotni, ko pa odhajate, je dovolj, če se poslovite samo od gospodinjine, ostale pa samo pozdravite.

Morda je pogovor prav živahno stekel in se dobro počutite, vendar se morate kot olikan človek najkasneje v eni uri in pol posloviti. Danes, ko vsi tarnamo, da nam manjka časa in ima vsak dovolj dela, je več kot preveč, če smo gostiteljem ukradli urico časa.

Vzroki in vrste alergije

Alergija je stopnjevana občutnost in reakcija organizma na določene snovi. Te snovi se imenujejo alergeni in so predvsem beljakovine, lahko pa tudi druge snovi. V telo pridejo skozi sluznico dihalnih poti ali prebavil, skozi kožo in očesno veznico, lahko pa tudi z injekcijo. Najbolj znani alergeni so: plesen, perje, dlaka, cvetni prah, žitni prah, seno, trobentice, razna zdravila kot kinin, piramidon, jod. Razne jedi kot na primer mleko, jajca, meso, ribe, rdeče jagode, raki, čokolada itd. Tudi snovi, ki nastajajo med presnovo, ter strupi v črevesju in strupi gnojnih žarišč lahko povzročajo alergijo.

Ko alergeni prvič pridejo v telo, povzročijo nastanek obrambnih teles. Če se to ponovi, pride zaradi boja med alergeni in obrambnimi telesi do alergične reakcije. Posledice so krči gladkega mišičja, vnetja, izpuščaji, opekline in povišana temperatura. Mesto reakcije je odvisno od vrste alergenov, od načina, kako pridejo v telo in od organizma samega.

Alergične so naslednje bolezni: seneni nahod, serumska bolezen, bronhijalna astma, koprivnica, ekcemi, vnetje veznice, motnje v delovanju srca in ožilja, želodčni in črevesni katar, vnetje debelega črevesa, čir na želodcu in dvanaesterniku, revma, migrena, vrtoglavica, draženje možganske mrene. Vse te bolezni pa niso vedno posledica alergije. Tudi pri tuberkulozi se odigravajo alergični procesi.

Zanimivo je, da je mnogo več alergičnih ljudi med materialno boljše situiranimi ljudmi.

pri svoji nevesti, vojvodovi hčeri Živi! To ti je pravcati fant, hm. Pravšnja za glavarjevega sina."

Dana se je nasmehnila. "Kdo me je rešil striček?"

"Rešil? Hm, Tudorja z Uskoki sem popeljal na Gracar turn, pa smo te potegnili zmagu iz žrela."

"Je Živa lepa, stric?"

Brano je nerazločno zamrmral, se useknil in obrisal prste v travo.

"Na Belem dvoru, Dana, te čaka Kocijanarjev praporščak."

Dani se je rahlo obarvalo lice. Naslonila se je na kolmo, prijel Branovo roko in presenečena vprašala: "Vid, praporščak?"

"Ej, Kocijanarjev vojščak," je odgovoril Brano in se gromko zasmel. "Saj ga imaš rada, dekle!"

"Vid, Vid," so šepetale njene ustnice. "Zakaj ni prišel po mene?"

"Lezi, lezi, nikar ne vstajaj!" jo e opomnil Brano in jo rahlo potisnil na ležišče.

Brano se je izognil dekletovemu vprašujočemu pogledu in dejal: "Sedaj poveljuje Kocijanarjevemu oddelku, ki ga je poslal deželni glavar na pomoč plemiški vojski v Novo mesto, da zatro upor okoliških tlačanov."

"Pobijal je kmete, Brano, kmete! Mojega očeta so skoraj ubili. Vid!"

Zaprta je oči. Dolge trepalnice so se ji orosile. Obraz ji je blede. Brano jo je zaskrbljeno prijel za roke.

"Dana, cesarski vojščak je. Tudi mi Uskoki smo vojščaki. Ubogati moramo ukaze."

Umolknil je in skušal uganiti misli, ki so se v tem trenutku menjavale pod njenim bledim čelom. Roka ji je trenutno omahnila na prsi.

Brano je vstal in se začel pripravljati na odhod. Pohiteti so morali. Grozili so deževni oblaki. Nekje za gorami

Skrbna in razumna gospodinja bo v svojem gospodinjstvu določila primeren prostor za domačo lekarno, kjer bo hranila najpotrebnejša zdravila, zdravilne pripomočke in priprave, da jih ima v slučaju potrebe pri roki. Mnogokrat z domačim zdravilom, ki ga imamo takoj na razpolago in ga pravilno porabimo, odvrnemo ali vsaj olajšamo težko bolezen.

V domači lekarni naj bo čimveč zdravilnih zelišč, ki pa morajo biti vsako leto na novo nabrana, dobro presušena in shranjena v čistih vrečkah, ki se dobro zaprejo, ali pa v steklenih kozarcih, ki se tudi dobro pokrijejo. Nanje čitljivo napišemo, kaj hranimo in čemu pomaga določeno zelišče. Vse hranimo na suhem in temnem prostoru.

— LIPOVO CVETJE: proti prehladu in kašlju, kadar je treba bolnika dobro spočiti.

— BEZGOVO CVETJE: dobro čisti kri.

— KAMILICE: čaj iz cvetja je proti bolečinam v trebuhu in želodčnim krčem. Tak čaj je zelo dober za izpiranje vnetih oči posebno pri otrocih.

— TAVŽENTROŽA: čaj, ki vzbuja tek in čisti kri.

— MALVA: listje in cvet, kuhano v čaju, ima zdravilne moči in je dobro sredstvo za izpiranje ust in grla.

— LAPUH: za omehčanje in čiščenje katarja.

— LANENO SEME: omehčanje gnojnih turv.

— PRESLICA: čaj za odvajanje vode.

— BOROVO MAZILO: proti oteklinam.

— CINKOVO MAZILO: proti izpuščajem.

— GLYCERIN IN VAZELINA: proti razpokani koži.

Uredimo si domačo lekarno

— LISOL IN LISOFORM: razkuževalno sredstvo.

— BROM: za umirjenje živčevja.

— HOFFMANNOVE KAPLJICE: proti trenutni slabosti; pomešamo jih v vodi.

— JODOVA TINKTURA: vsako rano takoj izperemo s čistim alkoholom, nato pa okrog rane še z jodovo tinkturo.

— KRČNE KAPLJICE: proti raznim krčem.

— JANEŽEV ČAJ: proti napetosti in koliki, posebno, kjer imamo majhne otroke.

— TOPLOMER: za merjenje telesne temperature.

— OVOJI OZKI IN ŠIROKI: za povezovanje ran in posameznih udov.

— VATA: za čiščenje in mazanje.

— LEVKOPLAST — OBLIŽ: za manjše

ranice; vedno podložimo kosmič vate in nikdar ne pritrujemo sam obliž na rano.

— KOMBINIRANI PRAŠKI: za glavobol, zobobol in trganje.

— ČISTI ALKOHOL: za dezinfekcijo ran; ne namakajmo kosmičev vate ali krpic, pač pa vedno iz stekleničke kapljajmo na kos krpice, ker bomo s tem preprečili nadaljnje okužbe.

— RICINUSOVO OLJE IN GRENKA SOL: odvajalni sredstvi.

— ŽIVALSKO OGLJE: proti driski; zelo dobro sredstvo proti črevesnemu in želodčnemu katarju.

Preden se poslužujemo domače lekarne, si dobro očistimo roke, ker bomo tudi s snažnostjo preprečili nadaljnje bolezni.

Marmelada za zimsko zalogo

Za marmelado lahko uporabimo kakršnokoli zrelo sadje. Nič ne de, če je sadje razpokano ali mogoče že malo nagnito, taka mesta lahko očistimo in izrežemo.

Nekaj temeljnih pravil za kuhanje marmelade!

■ Kadar kuhamo marmelado, moramo paziti, da jo bomo kuhale po možnosti v celi, neokrušeni posodi. To posodo uporabljamo samo za vkuhanje. Tudi kuhališča naj bo nova in naj služi samo temu namenu.

Kako pa je s kuhanjem marmelade?

■ Kuhajmo marmelado takrat, kadar bo štedilnik prazen. Naj ne bo to med pripravljanjem kosila, saj mastni hlapi, ki se dvigajo iz jedil, škodujejo marmeladi.

■ Da nam ne bo treba marmelade predolgo kuhati, lahko, preden sadje pretlačimo, odlijemo sadni sok in ga uporabimo za žele, s katerim pozimi krasimo torte in druge pecivo. Lahko ga pa napolnimo tudi v steklenice in ga uporabljamo mesto malinovca.

■ Marmelada je kuhana, kadar se kapljica, ki smo jo kanili na hladen porcelanast krožnik, hitro strdi in prevleče s kožico.

■ Preden marmelado napolnimo v kozarce, jih skrbno pomijemo s sodo in dobro oplaknemo z vročo vodo. Poveznemo jih narobe v pomivalno skledo ali na svež prtček ter pustimo, da se odtečejo in osušijo.

■ Marmelado nadevamo v ogrete kozarce še vročo, da se naredi povrhu kožica. To kožico pokrijemo s celofanom, ki smo ga pomočili v alkohol ali žganje, tako da preprečimo morebitno plesnivost.

■ Napolnjene kozarce zavežemo in opremimo z napisi, da ne bo pozimi nepotrebnege iskanja in odpiranja, preden bomo našli zaželeno marmelado. Ko že zapišemo vsebino, pridajmo še datum vkuhanja.

Če smo sadju odlile sok, bo marmelada, ki smo jo pripravile iz preostalega sadja, gosta in jo bomo lahko uporabljale za buhteljčke, za razne sladice in namaze. Na kruhu z ma-

slom pa se bo bolj prilegel džem, ki bo sočnejši in s celimi koščki sadja.

Sadje očistimo in operemo ter denemo v večjo posodo. Na kilogram sadja natehamo kilogram sladkorja, ki ga kar nasujemo na sadje. Pustimo stati v loncu čez noč, drugi dan pa surovo sadje mešamo toliko časa, da se lepo razpusti. To ni nič težko, z veliko kuhališča bomo hitro gotove. Ko je sadje razpuščeno, pristavimo lonec na štedilnik in neprestano mešamo, da se ne prime ali pri-smodi, kar se zelo rado hitro zgodi. Ko džem začne vreti, ga kuhamo še pol ure, vročega napolnimo v kozarce, pokrijemo s celofanom in zavežemo.

Poskusite!

HLEBČKI IZ NASTRGANEGA KROMPIRJA

1½ kg krompirja, sol, 4 jajca, 8 dkg moke, 40 dkg masla.

Surov krompir olupimo in nastrgamo. Vodo, ki se izloči iz krompirja, nekoliko odlijemo in premešamo krompirju sol, jajca in moko. Iz tega oblikujemo bolj tanke hlebčke in jih ocvremo na vroči masli. Hlebčki morajo biti krhki in hrustljavi. Če stojijo, se zmehčajo in se jim poslabša okus.

JABOLČNI CMOKI

Četrť litra mleka, 1 jajce, 50 do 60 dkg moke, 1 kg olupljenih in na koščke zrezanih jabolč, 5 dkg maščobe, 5 dkg drobtin, sladkor za posipanje.

Iz moke, mleka in jajca napravimo gladko testo in vanj umetamo pripravljena jabolka. Iz zmesi naredimo bolj drobne cmoke in jih skuhamo v slani vodi. Dobra odcejena zabelimo s prepraženimi drobtinami in jih potresemo s sladkorjem.

BISKVIT S KROMPIRJEVO MOKO

2 rumenjaka, 15 dkg sladkorja, limonina lupinica, sok ene limone, 2 žlici vode, 12 dkg krompirjeve moke, 3 kavne žličke pecilnega praška, sneg iz dveh beljakov, marmelada ali krema, vaniljin sladkor.

Rumenjake vmešamo s sladkorjem, da vse skupaj dobro naraste, nato dodamo ostale sestavine, natančno rahlo premešamo še sneg. Testa denemo v dobro namazan in pomokan tortni obod. Pečen kolač prerežemo v dve plasti in ga nadenemo z marmelado ali poljubno kremo, po vrhu pa ga potresemo z vaniljinim sladkorjem.

je kdaj pa kdaj zagrmelo. Večerna zarja, ki se je le rahlo pokazala, je izginila v nebesni sivini. Murni pa so peli in se kosali s cvrčanjem poskočnih kobilic.

4

Vroče poletno sonce se je upiralo v razsušena kraška tla. Dozorelo žito je valovilo v vetriču; ta je bil preslab, da bi pregnal vročino, ki je trepetala v zraku. Med pšenico so pedpedikale jerebice in se lovile kot vaški paglavci na srenjski gmajni.

Pred skednjen na Belem dvoru sta stala dorasla fant in vasi in pihala vsak v svoj rog, da so se zvoki hrupavo trgali iz trobila. V odprtem skednju ju je spremljal prešeren deklški smeh. Pri Hrastovih so trli lan. Dana je pogledala ven in si otresla belo obleko iz domačega platna, čez pas stisnjeno z modro prepasico.

"No, ali bo kaj!" se je porogala fantoma pred skednjem.

Pa sta skočila na plan še dva iz vasi in vzela nerodnima godcema rogova iz rok. Bila sta zrezljana iz poldruga sežnja dolgega kosa ukrivljenega lesa, ki je bil izvoljen in zopet s smolo zlepljen ter ovit z dišečim češnjem ljubjem. Zatrobila sta. Napihnenih lic sta zrla v zrak in izvabljalna plesne zvoke. Na skednju je utihnil deklški smeh in glasno govorčenje. Slišal si le drsanje lahnih korakov. Redek prah, ki se je prikadil s prostora, je vabil mlada nejevoljna godca, ki nista znala tako pričarati plesnih zvokov kot njuna tovariša, na plesišče. Kup pripravljene lanu se ni več manjšal s presenetljivo naglico. Mladi ljudje so ga odrinili v kot in pozabili nanj. Ob vratih pa je slonela Dana, zopet rdečelična kot nekoč. Le čez lice se ji je od oči pa do ustnih kotičkov vlekla rdečkasta brazgotina v bridek spomin na grajski bič.

Ni plesala, le zrla je v mlade drsajoče in vrteče se dvojice na skednju. V Novem mestu je bil Vid pri deželnemu upravitelju imenovan za pomočnika v modri čeli vileške konjenice za veliko hrabrost v boju s Turki in za pomoč pri zatiranju kmečkih uporov v vojvodini Kranjski. V Novem mestu pa so ga mrežile gospodične in hčere zlahtnega novomeškega vicedoma, ki so se oblačile v svilo in nosile na plesih in zabavah na ljubljanskem gradu, ki mu je gospodoval grajski knez Lahemhamski, srebrne šolenčke. Zaprta je oči in videla Vida s čašo v rokav med gospodinjami, ki so glasno občudovale njegova vojaška postava, trkale z njim, si ga podajale iz rok v roke in se vrtele z njim po položčenih tleh plesne dvorane. Odkar je zapustil Beli dvor, od njega ni bilo glasu več. Res je bila hladna z njim in mu očitala bojevanje proti kmečkim upornikom, kar pa je sprejel s surovim smehom brezsrčneža.

Iz teh mračnih misli, ki so jo begale in utrujale obenem, jo je vzdramil topot konjskih kopit. Vdihnili je in odhitela proti dvorišču, da nakrmi prašiče. Ko pa se je za trenutek ozrla, je presenečena obstala. Obraz ji je zalila rdečica. S ceste je zavil na dvorišče Tudor. Veselo je pomahal z roko, skočil s sedla, pograbil brhko Dano in jo dvignil v zrak, še preden se mu je mogla upreti.

"Ne zameri, Dana," jo je smeje se poprosil, "vesel sem in srečen, ker si že zdrava. In oče, stari svobodnjak, kako je z njim, dekle?"

"Zdrav je," je odgovorila Dana in prijela mladega korenjaka za roko. "Hvala ti, glavarjev sin, ker si me rešil, hvala ti!"

Pri srcu jo je stisnilo.

"Glavarjev sin, praviš," se je zresnil Tudor. Zagledal se je v njene oči in ji z roko rahlo šel čez brazgotino, ki se je vlekla preko lica.

(Se nadaljuje)

IZREKI

Hrana za nove milijarde ljudi

Svetovno prebivalstvo se naglo množi. Zdaj je na svetu okoli 3,1 milijarda ljudi, statistiki pa so izračunali, da se bo število svetovnega prebivalstva v bodoče vsakih 37 let — podvojilo. Ta razvoj vedno bolj resno postavlja v ospredje vprašanje, kje in kako zagotoviti hrano za nove milijarde ljudi.

Znanstveniki se v tej zvezi bavijo z najrazličnejšimi načrti, med katerimi je posebno „fantastična“ naslednja zamisel: po zaslugi „humusa“ v morskih globinah naj bi se velikanska puščavska področja na našem planetu spremenila v bujne pokrajine z bogatimi viri hrane.

„V svetovnih morjih mrgoli živih bitij, drobčenih in večjih,“ pravijo znanstveniki, ki se bavijo s tem načrtom, „ribe in druge živali odmirajo, že mnogo tisoč let se mrtvi organizmi nabirajo na morskem dnu; gledenaste snovi, ponekod tudi v več sto metrov debelih plasteh, bi bile izvrstno gnojilo.“

V grobem so izoblikovali tudi že zamisel o spravljaju teh odmrlih organizmov na površje. Z gladine do morskoga dna bi spustili cev s črpalkami, v ustreznih presledkih bi razporedili nekakšne podmornice, katerih naprave bi črpale „morski humus“. Pri manjših globinah bi seveda uporabljali bagre ali pa samo črpalke, kar bi znatno pocenilo proizvodni postopek.

Veriga črpalk v podmornicah, ki bi bile druga nad drugo, bi po ceveh spravljala to gnojilo v ladijski trup na gladini. Ladje bi vozile tovor do obal, ki so najbližje puščavskim področjem. Preden bi gnojilo uporabljali, bi v posebnih industrijskih napravah izločili iz njega razne snovi, potrebne tej ali oni gospodarski dejavnosti, ostanek pa bi nato pomešali s površinskim peskom.

Znanstveniki pravijo, da bi bila takšna zemlja takoj primerna za obdelavo — seveda pa bi bilo treba zagotoviti tudi vodo.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 P. zdrav. note — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Popoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 25. 9.: 8.00 Otroške pesmi — 8.05 Hišni vrt — 8.15 Zveneči jutranji pozdrav — 8.45 Domovinski spisi — 14.15 Pozdrav note — 15.30 Aelia, žena Norika — 15.50 Za filateliste — 16.00 Ljudske pesmi — 16.15 Naš mali omanah v dopustu — 16.30 Koraki knjižni količek — 17.00 Sport in glasba — 18.25 Ljudske pesmi — 19.00 Sport — 19.35 Bela Barlok, ob dvajseti obletnici smrti — 21.30 „Spravevanje iz latinščine“.

Nedelja, 26. 9.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke od večeraj — 9.40 Španski ples — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 12.55 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nata — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Veselo polje, veselo igranje — 19.00 Sport — 20.10 „Daj mi vse, kar imaš“, radijska igra — 22.10 Glasba za lahko noč.

Ponedeljek, 27. 9.: 8.15 „Beli golob v noči“, roman — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba romantike — 15.45 Koroški knjižni količek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas? Za vse! — 19.00 Glasbeni sestavek od žene do žene — 20.15 Kaj menite vi? Vsakodnevni problemi — 21.15 Veselo polje, veselo igranje.

Torek, 28. 9.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Valčki — 15.45 Oddaja za mladino — 18.00 Oddaja deželnega glavarja Koroške — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Knjižna polica — 20.15 „Gospodar hiše“, slusna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 29. 9.: 8.00 Jutranji pozdrav — 15.30 Roža z Vrbskega jezera — 15.45 Problemi avtomatizacije — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 „Letni časi“, oratorij.

Četrtek, 30. 9.: 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 20.15 Od Mure do Labota — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 1. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Komorna glasba — 17.00 Koncert v kavarni — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 20.15 Zabavna oddaja — 21.00 Mednarodna skladateljska tribuna 1965 (UNESCO).

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 25. 9.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Solska oddaja — 11.25 Od plošče do plošče — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Pariški ABC — 14.55 Objave za Avstrijo — 15.05 Dunajska glasba — 16.00 Za delavno ženo — 16.30 Popevke — 18.05 Melodija z Dunaja — 18.25 Ekumenski koncil — 19.10 Oddaja vžeznega kancelarja — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.45 Šport — 22.20 Ura solistov.

Nedelja, 26. 9.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Glasbena mešanica — 11.00 Slavnostni tedni iz Berlina — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Beli golob ponoči, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Ljudska glasba — 16.00 Glasba z vsega sveta — 19.10 Teden dni svetovnih do-

gojanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 22.10 Sport.

Ponedeljek, 27. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Solska oddaja — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.35 Ljudska glasba — 15.35 Dobro zabavo — 16.00 Otroška ura — 16.30 Ura pesmi — 17.25 Čitali smo za vas — 17.40 Oddaja za žene — 19.30 Slavnostni tedni v Bayreuth-u.

Torek, 28. 9.: 8.20 Glasba na lekočem traku — 10.10 Solska oddaja — 13.30 Znanstveni orkestri — 14.35 „Sanje iz jekla in stekla“ — 15.05 Solska oddaja — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije — 16.30 Starati se, ostali mlad — 17.25 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Operetni zvoki — 21.30 Lahko govorimo o tem — 22.15 Komorni koncert.

Sreda, 29. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.05 Solska oddaja — 15.35 Intermezzo — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halo, tenagerji! — 20.15 Vseh dežel — 21.40 Popravi kar drugi zagrešijo — 22.15 Tretje znamenje.

Četrtek, 30. 9.: 8.10 Glasba na lekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znanstveni orkestri — 14.35 Pozdrav iz Avstrije — 15.05 Solska oddaja — 16.00 O dobrih knjigah — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Glasba v duru in molu — 21.30 Glasba.

Petek, 1. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Ljudska glasba — 15.05 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Šola in dom — 19.30 „Vedno je veter pihjal“, radijska igra — 21.25 Kaj študenti pojo — 21.55 Sport.

Ta teden vam priporočamo:

Spet iz zaloge starih knjig

- SVET HUMORJA IN SATIRE, utrinki iz dveh tisočletij, 448 str. ilustr. usnje 42 šil
- Miško Kranjec: MAJHNE SO TE STVARI, zbirka novel iz vojnih časov, 484 str. ppl. 30 šil
- Alojzij Remec: VELIKI PUNT, kmečka zgodba iz 18. stoletja, 160 str. br. 8 šil
- Ivan Cankar: OB ZORI, zbirka kratkih povesti, 174 str. ilustr. ppl. 18 šil
- Vladimir Levstik: PRAVICA KLADIVA, povest iz podeželskega življenja, 144 str. br. 3 šil
- Prežihov Voranc: LJUBEZEN NA ODRU, povesti iz zbirke „Samorastniki“, 168 str. br. 12 šil
- Fran S. Finžgar: MIRNA POTA, zbirka krajših povesti, 192 str. br. 8 šil
- Anton Ingolič: STAVKA, roman iz življenja industrijskih delavcev, 312 str. ppl. 14 šil
- Janez Trdina: BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH, zapiski narodnega blaga, 240 str. ppl. 14 šil
- V BOJU ZA SVOBODO, zbirka črtic iz časov druge svetovne vojne, 176 str. br. 8 šil
- Ivan Maticič: MOČ ZEMLJE, povest vasi iz dobe koroškega plebiscita, 128 str. br. 3 šil
- Sonja Sever: ZVESTI TOVARIŠI, povest iz življenja med Eskimi, 160 str. ilustr. br. 7 šil
- Ignac Koprivec: NEVIDNA STEZA, dve noveli iz narodnoosvobodilne borbe, 152 str. br. 15 šil
- Davorin Ravljen: MRTVI OGNJENIKI, povest iz podeželskega življenja, 268 str. br. 8 šil
- Anton Novačan: SAMOSILNIK, zbirka drobnih povesti, 156 str. ppl. 8 šil
- A. Serafimovič: ŽELEZNA REKA, roman iz časov ruske revolucije, 164 str. ppl. 12 šil
- Martin Andersen-Nexö: SIROTA STINA, roman s podeželja, dve knjigi skupaj 696 str. pl. 78 šil
- Herbert Wendt: LADJA S PREKLETIMI, roman o ekspediciji v polarne kraje, 288 str. ppl. 26 šil
- Nikolaj Gogolj: MRTVE DUŠE, roman iz stare Rusije, 328 str. pl. 35 šil
- Gustave Flaubert: VZGOJA SRCA, zgodba mladega moža, 456 str. pl. 26 šil
- Lev Tolstoj: POLIKUŠKA in druge povesti iz stare Rusije, 248 str. br. 6 šil
- John B. Priestley: DOBRI TOVARIŠI, roman iz življenja potujočih igralcev, 820 str. pl. 32 šil
- Heinrich Mann: PODLOŽNIK, roman iz življenja staropruskega meščanstva, 392 str. polsnje 28 šil
- Nikolaj Ostrovski: ROJENI V BURJI, roman iz časov ruske revolucije, 256 str. ilustr. ppl. 18 šil

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC WULFENGASSE

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 25. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 26. 9.: 7.30 Duhovni nagovor — 5. pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 27. 9.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporada — Iz popolne torbe — Za športnike — 18.00 Cerkev in svet.

Torek, 28. 9.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Sreda, 29. 9.: 15.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo — O sv. Mihaelu.

Četrtek, 30. 9.: 14.15 Poročila, objave — Kritika o kritiki.

Petek, 1. 10.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh — Ljudski koledar.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 25. 9.: 7.15 Igramo za razvedrilo — 8.05 Domače pesmi in napeti — 9.40 Godba na pihala — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 1.50 Prek sončnih dobrav — 14.05 „Po jezeru“ — 14.35 Voščila — 15.30 Moški zbor „Svoboda“ in ženski vokalni oklet iz Tolmina — 17.05 Gremo v kino — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Popevke tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sabalni večer s plesom — 22.10 Za naše izseljence — 23.05 Za prijatelja konec tedna.

Nedelja, 26. 9.: 6.30 Napotki za turiste — 7.15 „Ob poti tam za vajo...“ — 8.05 Mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.20 Pesni, ki so jih peli španski borci — 10.40 Lahka glasba — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 „Pred domačo hišo“ — 15.05 Vedri zvoki — 15.30 Humoreska tedna — 15.50 Kilara v ritmu — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Mojsirske pariture — 21.10 Glasba ne pozna meja — 22.10 Godala v naši.

Ponedeljek, 27. 9.: 7.15 V svetu lahke in operne glasbe — 8.30 Domači ansambli zabavne glasbe — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Prikljubljene otroške pesmi — 9.30 Mali popoldanski koncert — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.05 Med kitaristi in čembalisti — 12.40 Ljubljanski komorni zbor poje pesmi o planinah — 14.05 S poti po Angliji — 14.35 Voščila — 15.30 Poje zbor akademikov — 17.05 Koncert — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 „Signal“, zabavna oddaja — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 20.50 Simfonični koncert — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 28. 9.: 7.15 Pisana paleta plesnih ritmov — 8.05 Od melodije do melodije — 8.30 Poje mešani zbor „Slavček“ — 9.25 Pozdrav najmlajšim — 12.40 Cez hrib in dol — 14.05 O narodni pesmi — 14.35 Španska pesem in ples — 15.20 Zabavni intermezzo — 15.30 V larek nasvidenje — 17.05 Simfonična glasba — 18.15 Slovenski vokalni solisti — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Majhen recital pianista Leona Engelmana — 20.20 Radijska igra.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gosmetalgasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Sreda, 29. 9.: 7.15 Zborovska in navadna glasba — 8.05 Zabavne melodije — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.15 Mladinski zbori pojo — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Domače v instrumentalni izvedbi — 12.05 Arije iz oper — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Japonska zborovska glasba — 17.05 Koncert — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Podeželski filozof — 21.15 Vedri zvoki velikih zabavnih orkestror.

Četrtek, 30. 9.: 7.15 Igramo za razvedrilo — 8.05 Domači pele-mele — 8.25 Zabavni zvoki — 9.25 Instrumentalna glasba za mladino — 10.15 Ansambel zagrebške opere — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.40 Cez zelene trate — 14.05 Slovenski skladatelji — 15.30 Igrajo tuje pihalne godbe — 17.05 Simfonična glasba — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 1. 10.: 7.15 Jutranji operni koncert — 8.05 Zabavni zvoki — 8.35 Pesmi na instrumente — 9.30 Slovenske narodne pesmi — 10.15 Lepe melodije — 12.40 Skozi vas — 14.05 Pravljica o Marjetici — 14.35 Baročni preludij — 15.20 Napotki za turiste — 15.30 Partizanske in množične pesmi naših narodov — 17.05 Koncert po željah — 19.45 Kulturni globus — 20.00 Lahka glasba — 21.00 Ansambel Weekend — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 25. 9.: 11.45 Pihalne godbe — 12.15 Mosaik prvenstev in rekordov — 15.00 Za avtomobiliste — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 18.30 Jugoslovanski avtorji — 19.15 Poletna srečanja — 20.45 Moški vokalni kvartet — 21.00 Manzoni: Zoročenca — 21.45 Vabilo na ples.

Nedelja, 26. 9.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.30 Poslušali boste — 11.15 Za najmlajše — 15.30 „Skrivnosti starega divana“, igra — 17.45 Popoldanski ples — 21.00 Vokalni ansambel „Chapman College Madrigal Singers“.

Ponedeljek, 27. 9.: 11.45 Italijanski akvarel — 12.15 Iz slovenske folklore — 13.30 Glasbeni kontrasti — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.55 Slovenski solisti — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele — 21.00 „Carastrelec“, opera.

Torek, 28. 9.: 11.45 Veseli motivi — 12.15 Naš vrt — 18.30 Skladatelji naše dežele — 19.15 Današnje otroške igre — 21.30 Humoreske preteklega stoletja — 21.45 Znanizvajalci.

Sreda, 29. 9.: 12.00 Manzoni: Zoročenca — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Antalgija Ivana Trinka — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 30. 9.: 11.45 Italijanski pevci in ansambli — 12.15 Lepote Garganskega polotoka — 19.00 Violinske skladbe — 19.15 Zlata žlica — 21.00 „Dekle brez date“, drama.

Petek, 1. 10.: 11.45 Ravija solistov — 12.15 Ženski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Od Julijcev do Jadrana — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Zgodovina evropskih ustav.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 25. 9.: 17.03 Za otroke — 17.40 Operni voditelj — 18.10 Za naše najmlajše — 18.30 Poročila — 18.35 Kaj vidimo novega? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cirkus, cirkus — 21.30 Čas v sliki, nato kriminalni film.

Nedelja, 26. 9.: 17.03 Mizaica pogrnjena, za otroke — 18.00 Svet mladine — 18.20 Film zate — 19.00 Na avstrijskih cestah — 19.30 Sport — 20.10 Poročila — 20.20 Sestavek z živalmi — 20.50 Nogomet — 22.20 Poročila.

Ponedeljek, 27. 9.: 18.30 Francoščina — 19.00 Kilara za vse — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezni ni tako enostavna, komedija — 22.40 Poročila.

Torek, 28. 9.: 18.30 Angleščina — 19.00 Pripovedke o Danavi — 19.30 Poročila — 20.15 Kralj Nicolo ali Tako je življenje — 22.15 Inozemski odmev — 23.05 Čas v sliki.

Sreda, 29. 9.: 17.03 Za mladino — 17.30 Lassie, zgodba psa — 17.55 Za družino — 18.30 Francoščina — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ure strahu — 21.55 Možje in sile: Hirohito.

Četrtek, 30. 9.: 11.00 Solska oddaja — 11.03 Pot k drugim planetom — 18.30 Angleščina — 19.00 Sport — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Izrael v Afriki — 21.00 Requiem za nuno, igra — 22.55 Čas v sliki.

Petek, 1. 10.: 18.30 Za prijatelja znamk — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Topper gre na popotovanje — 21.35 Summertime — 22.10 Čas v sliki.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 25. 9.: 17.50 Kje je, kaj je — 17.55 Oddaja za otroke — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Obzornik — 18.45 Drama — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni količek — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Humoristična oddaja — 22.00 Film.

Nedelja, 26. 9.: 9.30 Narodna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Za otroke — 15.00 Tedenski pregled — 15.35 V nedeljo popoldne — 19.00 Mladinska oddaja — 19.55 Lahko noč, otroci — 20.00 Dnevnik — 20.45 Zabavno-glasbena oddaja — 21.45 film — 22.15 Poročila.

Ponedeljek, 27. 9.: 17.00 Ruščina — 17.30 Govorimo angleško — 18.00 Oddaja za otroke — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Sport — 19.40 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.30 Drama — 21.30 Biseri glasbene literature — 21.45 Teleobjektiv.

Sreda, 29. 9.: 10.00 V šoli — 16.50 Govorimo rusko — 17.10 Učimo se angleščine — 17.40 Tiktak — 17.55 Slike sveta — 18.25 Obzornik — 18.45 Resna glasba — 19.15 Mosaik kratkega filma — 19.45 Cikeak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Zabavno-glasbena oddaja — 21.30 Kulturna panorama — 22.10 Obzornik.

Četrtek, 30. 9.: 10.00 V šoli — 16.40 Ruščina — 17.10 Govorimo angleško — 17.40 Za otroke — 18.25 Obzornik — 18.45 Reportaža — 19.10 Glasbena oddaja — 19.40 Mladinski tednik — 20.00 Dnevnik — 20.30 Narodna glasba — 20.40 Ko bi padli oživali, drama — 21.40 Obzornik.

3% Sonderrabatt

für alle Hochwasserschädigten

geben wir sofort allen unseren Freunden und Kunden in den Katastrophengebieten für alle Bestellungen bis zum 1. November 1965. Mit dieser Maßnahme wollen wir dazu beitragen, allen Hochwasserschädigten ein wenig zu helfen. Vermerken Sie auf Ihrem Bestellschein „hochwasserschädigt“ und senden Sie diesen oder Ihre Kataloganforderung an das Internationale Großversandhaus

GRAZ

Moden Müller

Wienerstr. 206
Abl. 7

PEČI ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281